

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . . 3 > — >	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . . . 1 > 50 >	Egész évre . . . 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . . . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	Negyedévre . . . 2 > 50 >
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra . . . 1 > — >
Félévre . . . 4 > — >	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

A delegációk megnyitása.

(—a.) A hatvanhetedik kiegyezésnek legsajátosabb alkotása az a törvényhozói gyűlés, melyet tegnap nyitott meg Bécsben a Felsőház. A magyar és az osztrák parlament kebelükből 40—40 tagot, a főrendiház és az osztrák urak háza 20—20 tagot választanak a közös ügyek elintézésére.

A monarchia két állama ugyan független egymástól, de a *pragmatica sanctio* értelmében közös uralkodónk lévén, okvetlenül kell közös ügynek is lenni, melyet csak közös gyűlés intézhet el.

Ez a közös ügyes törvényhozói intézmény 28 esztendő alatt sem tudott népszerűsége szert tenni nálunk Magyarországon. Oka pedig ennek az a velünk született idegenkedés mind attól, ami német, ami bécsi, vagy legalább is közös.

Belátja ugyan az idealisan szép függetlenségért lelkesedő magyar ember is, hogy közös uralkodónk lévén legalább is a külügynek közösnek kell lenni. Ez ellen nem is lehet józanul kifogást tenni. De azt igenis követelnünk kell itt is, hogy az valóban közös és nem tisztán osztrák legyen. Megköveteljük, hogy Magyarország külön államisága a külföld előtt is kifejezést nyerjen. Nem lehet előttünk közönyös az, hogy a nagykövetségi és konzulátusi épületeken csak a kétféjű sas és a fekete-sárga lobogó jelzi monarchiánk képviselőjét; hogy a diplomatai személyzetnek csak elenyészően csekély része magyar; hogy a diplomaták megtanulják az orosz és portugál nyelvet is, — csak a magyart nem.

A hadügy és a pénzügy közös voltával már a nemzet nagyrésze nem ért egyet. Még ha a közös hadsereg szelleme valamivel magyarosabb volna, ha elérhetőnének legalább a magyar nyelvű tisztiakadémia felállítását, — megnyugodhatnánk ebben is; jobb időkre halaszthatnánk a magyar vezényszó kérdésének bolygatását.

Sokkal általánosabb az óhaj közös vámterület megszüntetése és az osztrák-magyar bank eltörlése után. Egyik sem olyan integrális része a kiegyezésnek, mint amilyen a külügy vagy a hadügy. Senki sem mondhatja, hogy a kiegyezés szelleméből következnek. Ellenkezőleg; a kiegyezési törvény jogot ad az országnak önálló magyar bank felállítására. Nemzetgazdászati és pénzügyi kapacitások régen kimutatták, hogy úgy a közös vámterület, mint az osztrák-magyar bank kárára van az országnak, s a gazdasági bajoknak egyik forrását képezi. Minden tíz évben tárgyalnak e kérdések felett, de a szabadelvű pártból került kormányok egy jótával sem segítettek a bajon s a külön vámterület és az önálló magyar bank csak utópisztikus idea marad, a negyvennyolcás és függetlenségi pártnak egyik vesszőparipája és a függetlenségi eszméknek hathatós terjesztője.

Nemcsak a közös ügyektől való idegenkedés oka a delegációk népszerűtlenségének, hanem oka annak a liberális párt is. Ez a párt következetesen megakadályozta azt, hogy a delegációkban a nemzeti követelések érvényre jussanak. Gondjuk volt rá, hogy a nemzeti pártnak kegyesen engedett 4—5 helyen kívül a többi mind a szabadelvű pártnak legyen fenntartva. De még a párt tagjai közül is a magyarosabb érzelmeiket gondosan kizárták a delegátusok közül. Csak megcsontosodott, inventáriumos mamelukok juthattak be a póttagok közé is. Persze, mert a delegátusok közvetlenül érintkeznek az udvarral és azonfelül 10 forint napidíjat kapnak a képviselői fizetésen kívül.

Nem nézünk azért vérmes reményekkel a delegációk tárgyalásai elé. Egy hónap előtt még verte a mellét a kormánypárt az állítólagos »nemzeti érzelmek« miatt; — most már elkezdte a meghunyászkodás szerepét. Fenyegetőztek, hogy — ha a jegyzék el nem megy Rómába — ők a delegációkban is szóba hozzák a

nunciatus-ügyet. Most már a »Pester Lloyd« kiadta a jelszót, hogy csak zsebbe az ököllet. »A személyes mozzanat ez ügyben egészen figyelmen kívül marad, mert az utolsó hetek eseményei után egészen közömbös, vajjon Rómában célszerűnek tartják-e, hogy Agliardit helyén hagyják, vagy sem.« Ez világosabban kifejezve annyit jelent, hogy a kormánypárt interpellálni nem fog, elégtételt nem követel. Elbisszük; csak hogy elégtételt követelnek a katolikusok a követében megsértett pápának. Hát ez hol marad?

Ez az interpelláció elmaradása lesz különben a legkisebb baj. Nagyobb baj az, hogy meghunyászkodnak a hadügyminiszter előtt és megszavazzák — szó nélkül — az új 20 milliós követelést és a tavalyi ötödfél milliós túlkiadást. A nemzeti követelésekkel pedig hallgatnak.

Mikor pedig visszajönnek Bécsből: kiállják, hogy egyedül ők a hazafiak, a többiek mind nemzetiségekkel konspiráló hazaárulók, reakzionáriusok.

Ilyen a szabadelvű — hazafiság.

A delegáció pedig marad tovább is idegen, népszerűtlen intézmény. Tárgyalásait figyelemmel kísérjük, mert a nemzet életébe vágó dolgokról lesz ott szó, — de a lelkesedés iránta a fagypontra alig emelkedik felül.

A királynál.

Laptársunknak a »Magyarország«-nak Bécsből június 7-én jelentették a következőket:

A király ma gróf Goluchoszký külügyminisztert, s később Windischgrätz osztrák miniszterelnököt külön kihallgatáson fogadta.

Báró Bánffy még eddig a királynál kihallgatáson nem volt.

A delegációk tárgyalásai.

A delegációk tárgyalásai során nem annyira a külügyi, mint inkább a hadügyi bizottság tárgyalásainál várható hosszabb és élénkebb viták.

Még a kormánypárti delegátusok körében is nagy visszatetszést keltett Kriehammer közöshadügyminiszternek brünni válasza, melyet a Magyarországon felállítandó harmadik katonai akadémia ügyében adott, s mely így hangzott: „Eddig nem jutott abba a helyzetbe, hogy

egy felállítandó harmadik katonai akadémia részletes tervének és költségvetésének elkészítésére engedélyezett 40,000 forintnyi hitelt igénybe vehesse.

Ezen kérdésben a kormánypárt köréből is számos felszólamlás várható.

Lapszemle.

Budapest. 1895. június 8.

»Magyar Állam.« Megemlékszik a koronázás évfordulójáról: Katholikus szívünk mélyéből köszöntjük e napon Ő Felségét, a koronás királyt. Köszöntjük Őt, hódolunk neki, azzal a hűséggel, azzal a szeretettel, mely a dinasztia sorsát a katholicizmus századokon át egybefűzte s melyet ma a gonosz emberek széttépni akarnak. — Továbbá a delegációkról vezérezkik. — Elérkeztek a delegációk napjai, melyekre oly nagy fogadkozással készülődött a radikál-liberális kormány, a klubb és sajtóbéli cerberusok rémesen zörgötték lánczaikat, esatogtatták fogaikat és oly rémületet keltenek vala, hogy Kálnoky gróf elzónázott a citromok hazájába, nem merészelvén szembeállani a harapós magyar delegátusokkal. Pedig azok időközben átváltoztak jámbor birkanýájá, egyaránt készek lévén gyapjubundáiknak felajánlásra, valamint arra is, hogy becses gégejükét saját maguk tartják az operáló eszköz alá. Okozták vala pedig mindezeket a római jegyzék elküldésével aratot nagy diadalok, azok a hét országra szóló események, melyekre Bánffy báró oly sikerült pózzal mutatott az Apponyi és Ugron-féle interpellációk »meg nem válaszolhatóságok.«

Miután a radikális egyházpolitika, úgy ahogy, tulesett a fogzáson, kérhetne a hadügy-miniszter akár ismétlő Armstrong ágyukat, melyekkel lelövöldözhetné a firmamentumról a fiastyukot, megszavazná azt is. És miért ne? Mikor idehaza kitudnak dobni milliókat, az az rendszeresítenek a polgári anyakönyvekkel egy a milliót meghaladó és évről-évre növekedni fogó kiadást, akkor csak nem lehet megtagadni a monarchia erejét, tekintélyét, avagy a mi azzal egyet jelent, a hadsereg harcalképességét emelő és mindössze csak néhány millióskákra menő átmeneti tulkiadást, néhány darab új ismétlő puskát. Ha megvan az egyházpolitika, megvan minden, a do ut des elve a legszabályosabb kivitelben áll előttünk.

Igy nézünk az osztrák császárvárosában egybegyűlt delegáció elé. Várjunk tőle valamit? Lehet-e várni egyáltalán valamit? — A

delegáció nem az az intézmény, melyben a kapacitálásoknak helye volna. Azokat a két kormánynak kellett már előre elvégeznie és midőn a két többség Lajtántul és innen kiküldte a maga marionettjeit, azoknak gépezetét is beigazította.

Menni fog minden, mint a karikaesapás. A sok fenyegetés, a nagy készülődés csak tünet felvonulás volt. Az itéletnek, a haragnak napja elmulik. És nem fog senkinek egy haja szála sem meggömbülni.

»Hazánk.« Megint a sertésvesztről ír, de ezuttal keserű epébe mártja tollát és keményen ostromozza a földmivelési minisztert azokért a mulasztásokért, melyeket a fellépett veszedelemmel szemközt elkövetett. Az »eltussolás« keményen megboszulta magát. A drákói rendeletek megvannak ugyan a papíroson, de annál fényesebben mutatják a földmivelési minisztérium tehetetlenségét. Azt írja, hogy a fővárosba rándult gazdákkal bejárták Kőbányát és arra a tapasztalatra jutottak, hogy az utolsó falusi birót is deresre kellene huzatni, ha csak úgy tudna intézkedni, mit Kőbányán a földmivelési minisztérium és közegei. Együttal a belügyminiszterhez is van szava. Konstatálja, hogy a sertésvesztről rövid idő alatt emberveszedelem fog fejlődni, mert 1000—1500 darab elhullott sertés fekszik átlag 3—4 napig Kőbányán ebben a kánikulai hőségben. A zsir-olvasztó telepeken állandóan bomlik, rothad ez az állatmassza benépesítve a legyek millióival. A büz ennél fogva kiállhatatlan mérvet öltött. Udenorító leírni azt az ázsiai állapotot, mely jelenleg Kőbányán uralkodik. Ajánlja az olvasztóbödéék felgyújtását, a hullák azonnali elfödését, mert amellet a bizonyos zárlat mellett lehet várni, sőt biztosan beköszönt hozzánk a kolera is.

»Nemzeti Ujság.« Vezérezkikében a koronázási évforduló alkalmából arról elmélkedik, mivé lett ez a szegény ország az alkotmányosságnak amaz új érája alatt, mely a koronázással kezdődött? Huszonnyolcz esztendő telt el azóta s a beköszöntő évforduló elzúllott közérkölesöket, meghamisított alkotmányosságot, képtelen és tekintély nélküli minisztériumot érdekszövetségen alapuló kormánypártot, a hatalommal alkura lépett szélső ellenzékét, szervilis közigazgatást és meghasonlott társadalmat talál. Ime a nemzet nemesak visszakapta örendelkezési jogát, de azzal élhetett is, ha akart. Az uralkodó alkotmányos érzése oly rendíthetetlennek bizonyult a lefolyt hosszú idő alatt, hogy nem gördített akadályt semmi

elő, a miben a parlament és kormány megállapodott. Még akkor sem, mikor az, amit kívántak tőle, nem volt rokonszenves és kedves neki. És emellet a rendelkezési szabadság mellett kellett a magyar közállapotoknak oda jutniok, ahová azok annyira elsülyedtek, hogy szégyenkeznünk kell önmagunk előtt? Ki hitte volna, hogy ennyire rothadt közállapotokra fog felvirradni valaha, míg a nemzet azalkotmányt élvezzi, a koronázási évforduló.

»Magyarország.« A delegációkról a és közösügyi kiadásokról vezérezkik. Konstatálja, hogy a közösügyi budget három év óta évenként négy millióval emelkedett. Nagyjaink rendszeres tervszerűséggel haladnak előre. Így haladva célt érnek. A nemzet kimerül. S oda omlik Bécs kéjsóvár ölébe. Az öszszbírodalom eszméje még mindig él, hat, küzd és előrenyomul, s nemesak hívei vannak, de szervezete is van a hadsereg által. S az öszszbírodalmi eszme határozottan osztrák eszme. De hátha egyszer megfordítani próbálnók a mostani állapotot. S hát jó volna-e úgy, hogy minden magyar lenne? Van-e paritás, vagy pedig nincs? Ha megfordul a dolgok rendje, meg lehet érteni gróf Andrassy Aladár beszédét, s helyeselni lehet a delegációk intézményét, s a közös hadsereg egységes szervezetét, s meg lehet szavazni a magyar szellemnek és érdekeknek a milliókat. De így, mikor minden közös ügy osztrák, minden áldozat osztrák oltáron éghamuvá, minden erő az osztrák erőt emeli a mindent megszávozó magyar delegátusok nem tekinthetők a haza jó fiainak, s a magyar érdekek hü szolgálóinak.

»Pesti Napló.« Hosszasan foglalkozik egy »Sötét árnyék«-kal, mely reformtörökvésinkre nehezül. A híres centrálísták fellépte óta több ízben hatalmas szellemek figyelmeztették a nemzetet, hogy nagy veszedelem nélkül nem hagyhatja kiépítenél állami intézményeit. Legutóbb Grunvald Béla, ki élethivatásává tette, hogy felrizza nemzetét a reformok iránt való közönyéből. Sötét árnyékokat jelentett meg a látóhatáron, a nemzeti katasztrófa örvénye fölött vonta szét a leplet s mentő horgony gyanánt dobta az örvénybe az állami adminisztráció eszméjét. Hosszas fejtegetés után így végzi vezérezkikét A magyar nemzeti abszolútizmusból lehetne alkalomadtán osztrák abszolútizmus, amely a kényuralmi rendszerbe egyszerűen beleülne, de az állami intézmények nem jelentenek sem nemzeti, sem egyéb kényuralmat. Oly garancziák mellett lehet azokat létesíteni, amelyek a magyar társadalom és

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

A kalap.

A Tiszántul számára írta: Mars.

A Lehel-uteza sarkán fényes divat-üzlet állott.

Pazar kirakatai büszkén kérkedtek az óriási kristály táblák alatt; mintha csak minden egyes darab azt mondta volna: engem bámulj én valódi smyrna, én meg tiszta selyem-bársony vagyok!...

Egy pompás kirakatban a női világ összes húsága, kacérsága volt művészi csoportokban elhelyezve.

Képzéletet felülmuló formás lábakon térdlen felül érő selyem harisnyák, álmodott parányi kacékon fényes csattos színes keztyűk inceselkedtek; aranynyal áttört habfátyolok fölött pedig édesen, hívogatóan mosolygott egy rózsaszín csipkés bébé-kalap.

Juliska, a fiatal csinos varróleány, naponként ott járt el a ragyogó kirakatok előtt.

Eleinte félve tekingetett a szemkápráztató látványosságokra, mintha egy olyan szegény varróleánynak mint ő, még megnézni is tilos volna azt a sok kincset érő drágaságot.

Lassan, lassan hozzászótkak a szeméi a vakító villanyfényhez, s lassabban kezdett elhaladni a tükörtáblák előtt. Lélegzetét is visszatartva csodálta azokat; irigykedve nézdelte a boldog embereket, kik be mernek lépni a fényes terembe, s gondosan csomagolt árukkal kezükben hagyják el ismét.

Észre se vette, mikor egyszer csak megállott a bébé kalapos kirakat előtt.

Nézte, nézte azt a szép rózsaszín csipkével ékeskedő kalapot, s titkos vágyat érzett ébredni szívében; majd nagyot sóhajtvá indult ismét megkezdett útjára.

Alig haladt néhány lépést, már vissza tekintett, újra megállott, nem bírta levenni szemét arról a kalapról.

... Ha valaha neki olyan kalapja lehetne!...

Még a gondolatától is megrettent.

... Neki... annak a szegény nyomorult varróleánynak, aki napi ötven krajczárjával tetgeti silány életét, ... neki, — olyan kalapja?... még gondolatnak is nevétséges!...

Mikor reggelenként a varrodába indult, a szögleten áruól vén asszonytól egy kilít szokott venni két krajczárért; — ez volt a mindennapi reggelije.

Másnap reggel, már épen kinyujtotta a kezét, hogy a kilít megszerezze, midő észébe jutott: a rózsaszín csipkés bébé kalap. Visszavonta a kezét.

Elhalladt az öreg anyóka mellett, a nélkül, hogy vásárolt volna s az nap üres gyomorral ült neki a varrógépnek.

És ezentul mindennap.

Eleinte alig bírta kiállani. Szinte hallani vélte, hogyan követeli az éhező gyomor szokott táplálékát; feje sokszor szédülni kezdett, lábi megakarták tagadni a gép alatti szolgálatot; de ilyenkor átezikázott agyán: a csipkés kalap birhatásának gondolata; s erejét megfe-

szítve dolgozott... azért a rózsaszínű bébé kalapért.

A két krajczár pedig csak hullott, lassan lassan a cserép-perselybe.

Egyszer csak megtelt rézkrajczárokkal a cserép persely. Az ulolsó két krajczár már nem is fért belé.

Juliskának nagyot dobbant a szíve.

... Jajj! ... Teremtő istenem, mennyi lehet ez a pénz? ... Egész kis fazékkal van. ...

Felakarta törni.

... Nem, ne nyuljunk hozzá még; gondolá magában — még etlalál gördülni vagy egy krajczár belőle, s akkortalán nem lenne elég... arra a kalapra: ... majd ott, majd a boltban, majd: ha kiakarja fizetni az árát.

Kis zsebkendőjébe göngyölté a cserép perselyt, s sietett vele a boltba.

A kereskedő segéd... szinte álmélkodva nézett, mikor Juliska a drága kalapot kérte megmutatni, de azt hihette, hogy megbizátás lehet s előmutatta a rózsaszín kalapot.

Juliska remegő kézzel nyult felé.

Mikor végre a kezében érezte, szinte görcsöt kaptak az ujjai; úgy, hogy a boltos-segéd figyelmeztette: szelidebben bánják a drága portékával.

Juliska talán nem is hallotta a figyelmeztetést.

Csak tartotta egyik kezében göresösen a kalapot, míg másik kezével a kereskedő felé nyujtotta begöngyölt cserép perselyét, mely összes vagyonát kinos... átéhezett órák esékly gyümölesét tartalmazta.

nemzet önállóságát képesek lesznek megvédelmezni a nemzeti kormányzat tulkapásaival szemben is, annál inkább egy esetleg felléphető idegen kényuralommal szemben is.

»Nemzet.« Post festa az Emke közgyűléséről ír. Persze amennyire nem lelkesült érte, előzőleg, most utána jelentőségét kisebbíteni iparkodik. Ezt a maga hivatalos nyelvén úgy nevezi, hogy az ünnepi hangulatról le kell hámozni a mámorot, s magát az ünnepet a tanulságok szerinte kell méltányolni. A legfőbb tanulság szerinte az, hogy a kitzűzött ezélok bizony csak vérmes vágyak, s meddő erőfeszítések. Azután áttér a két beszédre, Berzeviczyére és Apponyiéra. Előbbi az egyedül helyes kiindulási pontot választotta fejtegetéseiben. De az utóbbi ott a nemzeti egység oltárán áldozott, míg politikai pályáján a nagy reformokban, (egyházpolitika és közigazgatás), melyek az igazi egységesítés tényezői, ellenkezőleg szerepel. S ezenfelül az Emke egyesület kebelébe beledobja a politikai gyűlölködés tuskját(?)

»Pesti Hirlap.« »Revolver-papok« című vezércikké valóságos mintaképe a szabadelvű sajtónak. Ime egy pár szemelvény belőle: »Miként foglalja el az ima helyét a káromkodás, a szeretetet a gyűlölet, mint akarja a pap a népet magához a sárba lerántani...« »Káromkodtak (a néppárti papok) hogy a kiszolgált katonák is elpirultak.« »Ugy beszélnek és úgy irnak a revolver-papok, hogy ezentúl a francia sikamlós darabokhoz inkább el lehet vinni az ártatlan leánykákat, mint a templomi predikációhoz és Zola erkölcsnemesítő olvasmány lesz a papi fürmedvények mellett.« A szemelvényekből elég lesz sőt ez is sok. Csak kettőt kérdezzünk: hol az ügyesség, hogy eltűri a fő és alpapságnak ilyen minősíthetetlen támadását? Továbbá azt, hogy nem pirult-e el a ki ezt a sok undort keltő dolgot leírta — önmaga előtt? Különben egy ilyen cikk nem használ kevesebbet a néppártnak, — mint egy Tarnóczy-féle kihohanás.

»Magyar Hirlap« Andrassy Aladár gróf delegációs beszédével foglalkozik. Feltűnőnek mondja, hogy 13 éven át bizalmi nyilatkozatokkal halmozta el Kálnokyt, most pedig ezt egyszer mindenkorra desavualják. Oda magyarázza, hogy ez inkább a jövőre vonatkozik és Goluchovszkynak szól, a ki hosszabban tanulmányozta a kegyeleti viszonyokat, és azért Andrassy nyilatkozatát teljesen helyesnek találja.

»Budapesti Hirlap« az »Emke« jubiláris közgyűléséről »Gyorsvontaton« cím alatt érdekes epizódot eleveit fel Bethlen Gábor gróf életéből. Előbb azonban megröjja a fényes gyűlésen részt nem vett kormánypart politikusokat, akik minősíthetetlen veszekedést visznek véghez Apponyival, az ünnepség egyik leghatalmasabb szónokával. Megjegyzi, hogy a székelvudvarhelyi esemény legfőbb erkölcsi ereje éppen abban rejlett, hogy élenyészett a politikai különbség. Mint négy hatalmas karyatid úgy állott ott Berzeviczy, Apponyi, Horváth Gyula és Ugron Gábor.

»Egyetértés« a delegációs megnyitó beszédekről vezércikkézik. Nincs megelégedve egyikkel sem. Lobkowitztól ugyan nem, de Andrassytól elvárta volna, hogy a delegáció nevében követelje az új külügyminisztertől a magyar államiség és a magyar alkotmány tisztelését. Mindkét elnöki megnyitó chablonszerű, semmitmondó. Vagyis inkább sokat mond: azt jelenti, hogy a delegáció ezuttal is hü marad multjához, Goluchowszky megkapja a bizalmat, Krieghammer pedig a milliókat pedig »ez az igen rutul visszaél a delegáció erélytelenségével és csakugy paczkázik a neki adott utasításokkal.«

A turistaságról.

A hegyek természeti fonségökkel nagyobb hatást gyakorolnak azokra, kik tőle távol laknak. Ezen hatásnak engedve sokan keresik fel a különösen az újabb időben azok közül, kik az egyes tömegesebb, hatalmasabb csucsoktól távol Alföldön, vagy városokban laknak. Várázsoló hatásuk oly nagy, hogy ellenállhatatlannul vágyódnak, hogy azok meredek falait megmászhasák, s ma már egész szentvedélylyé vált, a hegymászás. Gyönyöröi évenként ezer meg ezer embert vonzanak, egy-egy óriási oszlophoz, s ugyszólván rajongással vannak.

Ezen rajongás azonban nem új keletű; volt idő, mikor imádták a hegyeket vagy egy tisztelték mint istenek lakóhelyét. Sok néptörzs volt, mely egy-egy hegyet szentnek tartott, melyen az ég urai gyűléseznek, s a mythologiai esetek ott mentek végbe. Japánban a Fuzi-Jama szintén szent. A Szripada csucs az a hely, hol az istenni Buddha az ő 1 és fél méternyi lábnyomát hátra hagyta, midőn az égbe fölrepült. Az örményeknél szent az Ararat, ilyen az Elbursz a Zoroaszter követőire, a Szamanala a buddhistákra, vagy a Ganges forrásai fölött uralkodó bérez a hinduknál. Prometheus

a Kaukázus kősziklájához volt lánczolva, mert az égből tüzet lopott. Az Etna a titánok vára. Az Olympus az istenek dicső székhelye, s ha valamelyik költő Apollóhoz fohászzkodott, azt a Parnassus felé fordulva tette. Ha a művelt görögök ily tiszteletben részesíték hazájok hegyeit, mennyivel nagyobb tisztelettel kellett lenni a műveletlen népeknek oly hegy iránt, mely őket a szél ellen védi, mely nagy távolra uralkodik a föld, s büszkén tekintett az atyjoknak és istenöknek.

Ma már ily nagy kitüntetésben nem részesülnek, de akik a természetet szeretik, tisztelik őket. Kárpát-egyesületek keletkeztek, s azt a célt tűzték ki, hogy megmászassák az egyes csucsokat, s ismertté tegyenek egyes elfeledett vidékeket, s e közben gyönyörködhesenek a bérezek változatos alakulásaiban s magában a hegymászás sportjában.

S mi ez a gyönyör, melyet akkor élvezünk midőn a magas hegycsucokra kapaszkodunk? Nem nagy természeti élvezetet nyújt az, ha oly üde levegőt szívhat az ember, melyet az alföldek tisztátalan kipárolgásai meg nem fertőztettek! Egészen megifjodva érezzük magunkat, midőn ezen életadó légtört beszívjuk; mennél magasabbra hágunk, annál könnyebbé válik a levegő, nagyobb léleketet kell venni: a mell kitágul, az idegek jobban működnek, s a lélek kedvre derül. A hegymászó urává válik önmagának, s maga lesz felelős életéért, nincs ugy kitéve az elemek szeszélyének, mint a tengerre szálló utas, de annyira sem mint a vasuton szállított ember, ki mint küldemény, ár szabály alá esik, czimzetet kap, ellenőrzik s azután egyenruhás tisztviselők felügyelete alatt kitzűzött óra szerint szállítják.

Csak ha lába a földet éri, használhatja ismét tagjait és szabadságát. A hegymászó kikerüli az utjába álló sziklát, kikerüli azokat a kiszögéléseket és ösvényeket, hol a sziklafalat megmászhatja. Saját erejével tartja fen magát a meredek oldalakon, s saját erejéből kapaszkodik fokról-fokra. Egy meredek hegy megmászása közben ezer alkalma van meggyőződni, hogy veszélybe jutna, ha az egyensúlyt elvesztené, ha hirtelen szédülés fogná el. A veszélynek ez a tudata, párosulva az erő és ügyesség kellemes érzetével, kettőzteti meg a kapaszkodónak lelkében a biztonság érzetét. S mily gyönyör visszaemlékezni a fölmászásnak legcsekélyebb eseményére is; a hegyoldalról letört, s tompa morajjal a hegyi patakba zuhant kődarabokra, a gyökérre, a melybe kapaszkodott, hogy feljebb mászhassék, a csurgóra, a melyből

— Itt van, — mondá — megveszem ezt a kalapot.

— Az ára szolt a kereskedő — harmincz forint.

— Igen... jól van — mondá zavartan a leány... nézze csak meg; mind az egészet érte adom.

A kereskedő feltörte a perselyt, s a sok vörös rézkrajczár szerte gurult asztalon.

De nem hullott le egy sem.

Mikor a boltos a persely tartalmát, a fizető asztalon egy csomóban heverni látta, fejésólválva kezdte számolni a feketedni kezdő krajczárokat.

Juliska oda se ügyelt.

Ott állott már a tükör előtt, s illeszgette fejére a rózsaszin bébé kalapot.

Fölpróbálta mindenképen, az elejét is, a hátulját is, megsimogatta, megcsókogatta a drága bretteon csipkét, s nem győzte eléggé bámulni önmagát.

Ez alatt a boltos kész lett a számolással, s azt hívén, hogy a pénz többi része Juliska zsebében van hangosan kiállította:

— Ez annyi mint két forint negyven krajczár kisasszony; kérek még: huszonkét forint és hatvan krajczárt.

Két forint negyven krajczár!...

Százhusz átéhezett, átnyomorgott nap!... És mégis... hiányzik: huszonkét forint és hatvan krajczár....

A tükör — mely előtt állott, — nagyon közel volt az üzlet nyitott ajtajához.

A boltos segéd bizalmatlan kezdett lenni, az ajtóhoz állott tehát, s ott ismételte a követelést.

... Huszonkét forint!... De honnan?... hiszen neki nincsen egyetlen fiüllerje sem, ... s oly szép, oly jól állott neki, ... de hát ha nincsen!...

... Csak ne szédülne ugy a feje ez alatt a kalap alatt!...

A nagy üzlet egyik homályos szögletében, könyveibe volt mélyedve a kopasz, félvállu üzlettulajdonos.

Számolgatásaiból olykor-olykor fölpillantott, s apró szürke szeméit megjártatta az üzlet fölött.

Juliska, a szép varróleány sápadtan állott a tükör előtt, fején a rózsaszin bébé kalappal; mikor az apró szürke szem újra reá tévedt.

Reá tévedt, ... s reá tapadt.

Az a kopasz, félvállu kis ember gonoszul mosolygott. Meghunyorgatta szürke szeméit, s pár pillanat alatt határozni látszék.

Hogy mit beszéltek, azt hallotta, hogy mi-ben áll a dolog, azzal valószínűleg tisztában volt.

... Gyönyörű teremtés... gondolta magában: s végre is... ő gazdag ember, mi neki huzzonhét forint?... Legyen a lányé az a kalap; egy édes csók árán, egy meleg ölelésért.

Intett a segédnek, ki eltávozott Juliska mellől, s az üzletet átengedve főnökének.

A boltban véletlenül nem volt egyetlen vevő sem, s a segédek pedig elhuzódtak a hátrább eső állványokhoz.

A főnökük beszédét nem hallhatták, ... de a szegény varróleány válaszát igen.

Ah, szivből, lélekből jött az a válasz: ... egy zavarodni kezdő lélek utolsó tisztá pillanataiból; ... egy éles, fájó sikoltás. Mikor a se-

gének odasiettek, a drága rózsaszin kalap ott feküdt a földön a főnökük lábainál, s a szegény varróleány nem volt sehol.

Kirohant az üzletből, a hol nem adni, de venni akar a tulajdonos, elrohant végig a hosszu népes utcán, ... az emberek fejésólválva bámultak utána.

A külső város végén, — a vasuti töltés mentén, — fáradozik, hajlong redgeltől napestig... egy szakadozott ruhájú, mezitlábos leány.

Gyorsan hajlik, siet a dolgával, csak ugy csurog végig a verejték már szürkülő összeszapozott hajján.

Kezében egy mázos cserép persely, a melybe apró kis lapos kerek kavicsokat szedeget.

Jó emberek megszánják szegénykét, s megkérdezik tőle, hogy mit csinál?... Hívják haza jó meleg szobába; hiszen olyan hideg van, ugy sivit itt a metsző, zimankós őszi szél.

Megköszöni az emberek jóságát szépen, illedelmesen, s megígéri mindenkinek, hogy majd elmegyen — holnap.

Ma nem ér rá, mert még igen sokat kell gyűjteni: huszonhét forint és hatvan krajczár hiányzik még a rózsaszin bébé kalap árából.

Hanem majd ha a persely megtelik, s a sok pénz mind együtt lesz, akkor majd megveszi a szép bébé kalapot, s akkor... majd elmegyen velük haza a jó meleg szobába.

Addig pedig csak gyűjti, gyűjti az apró kerek kavicsokat cserép perselyébe... Siet vele nagyon, mert minden áron megakarja venni: azt a rózsaszin bébé kalapot.

szomját oltá, a legelső jégi rianásra, mely alatta tátongott, s melyet át mert ugrani, a hosszú hómezőre, a melyen nehezen kúszott föl, olykor belesüppedt s végre a legfelső tetőre, melyről a hegyek, völgyek óriási panorámáját egészen a ködbe vesző határig áttekinthette. Mikor azután távozva messziről látja a csúcsot, ormot, melyet nagy erőfeszítés árán mászhatott meg: gyönyörködve fedezi föl s találgatja szemével azt az utat, melyen alulról a völgyekből a fehérítő tetőig eljutott. Azt véléd, hogy a hegy is visszanez, visszamosolyog reád a távolból, érted csillogtatja a reá eső napsugarat.

A mi a hegymászás által nyújtott, s az ily mászás érzéki élvezetével különben is oly bensőleg egybekapcsolt szellemi gyönyört illeti, ez annál nagyobb, mennél fogékonyabb a lélek, s mennél jobban tanulmányozta a természetnek különféle tüneményeit. Színről-színre látja az ember a vizek és havak kotró munkálkodását, tanuja a jégárak tova mozgásának, látja a jövevény kőszikláknak a tetőről a síkság felé való vándorlását, szemtől-szemre láthatja a vízszintes, vagy felhalmozódott roppant lerakódását, szemléli a gránittömegeket, melyek a rétegeket emelik; azután, ha végre valamely magas csúcson áll, egészben nézdelheti a hegy-alkotványt a maga szakadékai- és kidudorodásaival, hómezőivel, erdőségei- és rétségeivel egyetemben.

Világosan feltáruznak előtte azon völgyek, melyeket a jég, víz, s időjárás vájtak a roppant sziklatömegbe. Maga előtt látja az ember azt a munkát, melyet mindezen geológiai erők évezredek folyama alatt végeztek. Visszamenve maguknak a hegységeknek származásáig, biztosabb ítéletet alkot magának az ember a tudósok azon különféle hypotesisei felől, melyek a földkéreg áttörésére, a rétegek gyűrődésére s a gránit és pohyos kitódulására vonatkoznak. S azután, nem szólva azon hiu kicsinyességről, mely sokakat arra visz, hogy hegymászokul tüntessék ki magukat, bizonyos természetes büszkeség érzete támad föl az emberben, ha összehasonlítja saját kicsinységét a környező természet tüneményeinek nagyságával.

A zuhogó víz, a kősziklák, a lavinák és jegesek, mind a saját gyöngeségére emlékeztetik az embert; hanem bizonyos természetszerű ellenhatásnál fogva esze és akarata föléje kerekedik az akadálynak: örül, ha legyőzi a vele daczó hegyet, hogy meghódítottnak hirdetheti a félelmes csúcsot, melynek első látása bizonyos szent borzalommal töltötte el.

A közlekedés növekedő könnyebbülése, a mai társadalomban mindinkább terjedő természet-kedvelés, valamint azon példa következtében, melyet a hegyek megmászóí adnak. Közép-Európának azon magas régiói, melyekre ez előtt az utak hiánya, a hegyoldalak meredek volta, a lavinák veszélyessége, s az ismeretlen-től való félelem miatt oly ritkán merészkedtek felmászni az utazók, ma a népek nagy vonzó központjaivá váltak.

Swájcz épen nehezen járható hegységei miatt, melyek bástyasorként emelkednek éjszak és dél között, lett Európának nagy találkozó helyévé, ez okból van az utazások, fürdőzések és hegymászások időszakában több százezer nyí ideiglenes lakosa, kiknek száma évről-évre gyarapodik. Vevey, Luzern, Interlaken, mind megannyi szent városok, melyekbe a természet kedvelői zárandokolnak. Még az Océánon túlról is tömegesen tódulnak ide az idegenek, hogy láthassák a genfi és luczerni tavakat, a Jungfrau hómezőit s a többi jégárakat.

Nálunk a Magas Tatra csúcsait a királyhegy oldalait már rendszeres utmutató oszlopokkal látták el, s nem kevesebb gyönyört nyújtanak, mint a svájci Alpok. Megyénkben is a Biharmegyei Kárpát Egyesület kezdett érvényt szerezni a Bihar hegység felismerésében, s reméljük ezután is nyújt alkalmat az ezen sport kedvelőinek a kirándulások rendezése által.

NAPTÁR.

— Június 9. —

Vasárnap. Róm. kath. F. i. Szentháromság vasárnapja. Prot. F. Szentháromság vasárnap. Gör. kel. május 28. A. i. Mindsz. vasárnap. Izr. Sivan 17.

Nap kel 3 óra 53 p., nyug. 7 óra 33 p. Hold kelt 10 óra 7 p., nyug. 4 óra 46 p.

Jun. 9. A nagyvárad közs. polg. leányiskolai önképzőkör jótékonycélú záróünnepélye d. u. 4 órakor a megyeház disztermében.

„ 9. A »László«-malom új részvénytársaság megalakulása.

„ 10—29. Vizsgák a főgymnáziumban.

„ 14 Nagyvárad város közgyűlése d. u. 3 órakor.

„ 15. A megyei központi választmány ülése.

„ 21. Biharmegye rendes évnegyedes közgyűlése.

„ 24. A »László«-malom elárverése d. e. 10 órakor a régi malomtelepen.

Julius 6. 48-as népkör táncmulatsága a Rhédey-kertben.

A vasut és a vízvezeték.

A kolozsvári vasuti üzletvezetőség felebbezést adott be a város közigazgatási bizottságának azon határozata ellen, melyben kimondotta, hogy a vasut az elfogyasztandó vizért köbméterenkint 8 krt tartozik fizetni a szab. rendelet 4. §-a értelmében, mert nem tartozik az 5. §-ban megjelölt jótékonyági és közművelődési intézetek közzé, a melyeknél a vízvezetéki víz köbméterenkint 4 krba számítottatik, sőt a vasut, bár állami kézben van is, üzleti jelleggel bír.

A felebbezésben azt kéri a vasut, hogy részére a víz árát 2 krba állapítsa meg a miniszter köbméterenkint, mert a vasuti kutházból nyert víz néki ugyanennyibe kerül.

Csak hogy a városnak meg a víz a befektetéssel együtt 6-8 krba van köbméterenkint, s a város drága pénzen jutott a vízvezetéki telep területéhez, s drága pénzen szállítatja a kőszent, s egyéb anyagokat, a miknek a szállítása a vasutnak semmibe sem kerül; de meg ha az általa nyert rozsvíz, melynek ivásra való használata sokszor hatósági tilalom alá is esik, pl. a múlt évben a hasi hagymáz fellépte miatt 2 krba kerül, akkor a kitűnő vizért megfizetheti a 8 krt.

Végül pedig a szabályrendelet törvény erejével bír, s azt a miniszter egyoldalulag, a mikor már jóváhagyta, s a város a vízművet annak alapján szedhető díjak ellenében felépítette, fel nem oldhatja, meg nem változtathatja, mert itt már a miniszter törvényes uton megszerzett joggal áll szemben, melynek megnyirbálása esetén a város a kártalanításért a bíróság előtt pert akaszthat a város iránti jóakarattal tekintetében fogafelérét gyakran kimutató állam nyakába.

Különös kívánsága az is a felebbező üzletvezetőségnek, hogy a belügyminisztertől az ügynek a kereskedelmi miniszterhez leendő áttételét kéri határozathozatal előtt, tehát prókátort is nevezett meg, még pedig olyat, a kinek befolyása lehet, de jogos beleszólása nem.

A vasuti kutház ügye, a biharmegyei közkórház építkezési engedélye, most meg a fent ismertetett dolog, mind oly természetűek, melyek arra engednek következtetni, hogy a vasuti üzletvezetőség sportszerűleg csinálja a város és a vasut közötti huzavonát, pedig jobban tenné, ha e helyett az olaszii indóháznak a kor és a szükséglet követelményeihez mért kibővítésén tőrné a fejét, hiszen felebbezésében maga hivatkozik az állomás óriási forgalmára.

Végeredményében pedig az egész felebbezés kárba ment valami, mert az ügy nem is tartozik a miniszter elé, hanem a közgyűléshez s így az üzletvezetőség már is tájékozhatja magát felebbezésének kimenetelét illetőleg.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,

Sonnenwirth-éle bazárban Fő-utca,

Kádár és Kiss ezégnél Kishid-fő,

Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,

Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,

Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota, Nagypiac.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* A király Magyar-Bruckban. Ő felsége június hónap 11-én, reggel 6 órakor érkezik külön udvari vonaton, nagyobb kísérettel Magyar-Bruckba, a hol tábori szemlét tart. A király a megérkezés után azonnal a táborba lovagol. Első nap a gyalogság, második nap pedig a lovasság és a tüzérség felett tart szemlét. Ifj. gróf Pálffy-Daun Vilmos, mosonyi főispán már 10-én Magyar-Bruckba utazik, hogy a csapatszempléhez szükséges előintézkedéseket ellenőrizze.

* Üdülő főpapok. Nogáll János felszentelt püspök tegnap orvosának tanácsára Félisfürdőbe utazott, ahol néhány hétig fog tartózkodni. — Pável Misály nagyvárad gör. kath. püspök szintén megkezdte a fürdő szezon. Hova is mehétett volna, ha nem Biharfüredre, melyért ő annyit áldozott már, hogy a szenvedő emberiségnek egészségét és kényelmet nyújthasson. A derék főpap ugyszólván az első vendég, mert a hivatalos személyeken kívül még senki sincs a gyönyörű fürdőhelyen. Amitnem lehet esudálni, mert a hó csak pár nap előtt takarodott el onnan, ahol hat héten keresztül olyan vig élet szokott lenni. A Pojána hegyesucs még most sem enged; tele van hóval és olyan különösnek látszik a völgyből, ahol már kezd kibujni a földből, a mező. Levelezőnk azt írja, hogy a biharfüredi. A kitűnő és a legnagyobb biztonsággal lehet most már azon közlekedni. A peront valószínűleg tizenötödikén nyitják meg hivatalosan.

* Vaszary Kolozs biborsherezeprimás, kinek egészségi állapota örvendetes módon javult, f. hó 12-én Budapestre érkezik, — mint a »Pester Correspondenz«-nek Balatonfüredről sürgönyzik — és 15-én fölszenteli az új Sacre Coeur templomot, 18-án pedig hosszabb tartózkodásra visszautazik Balatonfüredre.

* A nagyvárad ifjak szellemi versenye. A hazai középiskolák között első helyen említhető nagyvárad pre-montrei főgimnázium érdemes főgazdátja tegnap este hat órakor hirdette ki a rend kitűnő tanárainak kezei alól kikerült tanulók érettségi vizsgálatára vonatkozó meglepő szép eredményt.

Hallatlan és ritka, de egyuttal rendkívül örvendetes adatok ezek, melyek nemcsak a derék fiukat, de vezetőiket, tanáraikat is egyaránt dicsérik.

Érettségi írásbeli és szóbeli vizsgálatra jelentkezett 29 ifju. *Se az írásbelin, se a szóbelin nem bukott meg egy sem.*

Érettek jeles fokozattal 10-en:

Csordás János, Gedeon Alajos, Hazay Gyula, Konrad Jenő, Mandel Ignác, Mihálik István, Mikulás György, Örley Kálmán, Sonkután Sándor és Tury László.

Érettek jó fokozattal 10-en:

Gara Ákos, Juricskay Aurél, Kovács Márton, Kőszeghy László, Lestyán Endre, Mandel Viktor, Moldoványi Gyula, Neumann Lipót, Tamaián Pétár és Weinberger Jenő.

Érettek 9-en:

Fanta Adolf, Halász Márton, Kiss György, Kohn Illés, Maróczy János, Olenyik Sándor, Sziládky Imre, Stachó Károly és Votiszky Antal.

Sok szerencsét a pályaválasztáshoz!

* Az orleánsi hercegnő menyasszonyi fátyola. A francia himzöműnkának egyik remeke lesz az a menyasszonyi fátyol, a melyet most készítenek Bayernben. H e l é n a orleánsi hercegnő számára. A fátyol harmadfél méter hosszú, alsó részén széles virágszegélyvel van díszítve, amely szegély felfelé mindjobban keskenyedik, míg végre átmegy egy könnyű pókhálószerű szövetbe. A közepe egészen sima és innen két ág indul ki, a melyek egyesülnek és egy virágdísszel ellátott medalliont alkotnak. A fátyol egyik oldalára az aostai ezimert himezték ki, a savoyai fehér keresztrel, a másik oldalára pedig az orleansok ezimérét, a három arany liliomot azur mezőben. A különböző színek heraldikai pontossággal »á jour« vannak kihimezve. Az egész ezimerdisz fölé a savoyai hercegi korona van kihimezve.

Folytatás a mellékleten.

* **Nagyvárad katonai hírek.** Virányi Géza m. kir. honvéd ezredparancsnok szabadság idejéről hazaérkezett s átvette az ezredparancsnokságot Nagy Győző őrnagytól aki távolléte alatt helyettesítette. A Nagyváradon állomásozó 17 gyaloghadosztály tábornokai és törzstisztszjei meg keztek a szokásos harcászati lovaglással egybekötött terepfelvételi gyakorlatokat, élükön Wannisch altábornaggyal, kihez Scotti és Spiegelfeld vezérőrnagyok csatlakoztak. ezenkívül még két tábornok, 17 törzstiszt és 4 főtiszt. A társaság Nagyváradról indult Élesdre, honnét az erdélyi határfelé 3 napi utra mennek lóháton.

* **Tragikus menyasszonytáncz.** A csak néhány héttel ezelőtt megkezdődött szezon Karlsruhadban a napokban tragikus esemény zavarta meg. Június 1-én a rendes szombati reuniónak, amely máskor csak hajnalban végződik, már az első keringővel vége szakadt. A tánczosok és a tánczosnők sápadtan, rémülve menekültek a parkettről, amelyen halott feküdt. Ez a halott Mikens indiai nagykereskedő volt, aki már több nyarat töltött Karlsruhadban. Ott ismerkedett meg tavaly egy csodaszép leánnyal, egy rakonitzi bankár leányával. Már a mult nyáron nagyon sokat és szívesen voltak együtt, s mindenkinek feltűnt, hogy vonzódnak egymáshoz és az idej május 31-én csakugyan megtörtént az eljegyzésük. A kézfogóra következő napon megjelentek a reunió, ahol mindenki gratulált a boldogságtól sugárzó jegyespárnak. Mikor a keringő megkezdődött, ők is táncolni kezdtek, de alig tettek néhány lépést, a vőlegény a földre bukott. A menyasszony sikoltására összefutottak a tánczosok, elhallgatott a zene, a mozdulatlan embert nagy ügygyel-bajjal egy kerevetre vitték; akkor már halott volt. A harmincöt éves férfit szívészélhűdés ölte meg. A menyasszony, ki csak egy napig élvezte az élet legszebb idejének boldogságát, súlyos betegen fekszik szülei lakásán.

* **Bucusz Szöllösön.** A kereszténység egyik nagy napján: Szent-Háromság vasárnapján van a templombucusz Szöllösön. Egy esztendeje már hogy nem voltak a szöllösiek templomukban, mert renoválás alatt állott. Kitódták azóta a templomot, a szentély egészen új, a hajóban is nagy változások történtek, de még hiányzik a festés. Mindazáltal a mai bucusz már a renovált templomban lesz, melyet a héten áldott meg az esperes. Bizonyára ez évben is számosan vesznek részt városunkból a szöllösi bucusun. A nagy misét Palotay László, apátkanonok tartja, a szent beszédet pedig dr. Nemethy Gyula, papnöveldei lelkiigazgató fogja mondani.

* **A köt-gyomai vonat.** Utas: Miért szállt le a mozdonyvezető?
Konduktor: Kneipp-kurát használ s ha a vasut rét mellett halad, leszáll és meztlább megy a mozdony mellett.

* **Méltányosság a mamelukságért.** Annak idején említettük, hogy a kereskedelemügyi miniszter Biharvármegyének takarmány szállítási kedvezményt engedélyezett. Tegnap érkezett leirat szerint ezen engedélyt visszavonta s utasította az alispánt, hogy f. évi június hó 15-étől kezdve takarmányszállítási igazolványt ne adjon ki. Ehhez nem kell kommentár; eléggé illusztrálja a kereskedelmi miniszter eljárását Biharvármegye gazdaközönségével szemben!

* **Angol színészek humora.** A lincolshirei Theater Royal nevű színházban a napokban egy Robinson Cruoe című bohózatot adtak elő. A darab folyamán a színház komikusa, Rass Challis enekszámát egy kupléval toldotta meg, a melyben a rendőrség ki volt gunyolva. A közönség tapsolt és a színész készüléket tett reá, hogy a strófát megismételje, a mikor az első sorban felállott egy rendőrtiszt és megtiltotta, hogy a komikus tovább énekeljen. A színházban roppant zaj támadt.

— Folytatni! Folytatni! kiabált a közönség. A komikus habozva és zavarodottan állott a szinpa-

don és a mikor a láрма nem akart csillapodni, újra a lámpák elé állott. A rendőrtiszt erre beugrott a zenekarba és daczára, hogy a zenészek visszaakarták tartani, felkuszott a szinpadra: azután kezét ünnepelesen a komikus vállára tevén, kijelentette, hogy az foglya és a színészszel együtt elhagyta a szinpadot. A közönség körében roppant felháborodás támadt. Pisszegett, dobogott és kiabált, a mikor egyszerre megjelent a szinpadon Challis, karonfogva a rendőrtiszttel. Általános esend állott be.

— Ladyk és gentlemenek — szolt Challis, — ne füttyöljete, ne kiabáljatek, hanem tapsoljatek, mert a barátom kitünően játszott.

Ezzel egy hirtelen mozdulattal lerántotta a rendőrtisztviselő álszakállát és a publicum megismerte — kedvencz színészeinek egyikét, Fred Dewhirst-et. — Ilyen tréfát is csak angol színészek engedhetnek meg maguknak.

* **Uj jogtudor.** Bozóky Kálmánt, Hlatky Endre nagyvárad elökelő ügyvéd irodavezetőjét, jogakadémiánk hirneves igazgatójának legidősebb fiát a kitünő sikerrel letett szigorlat után tegnap avatták fel Budapesten a jogi tudományok tudorává. A rendkívül szép képzettségű és kitünő modoru fiatal embernek mi is gratulálunk.

* **Zuhany — forrózsirból.** Pozsonyban egy Hinterschuster nevű polgár felesége zsirt olvasztott s a férj roppant nagy bádofazékban első emeleti lakásáról a pinczébe akarta vinni a forrózsirt. Vállán vitte a fazekat, de a lépcsőn megbottlott s a sustorgó zsir forró zuhany gyanánt ömlött a fejére, nyakára. Iszonyu sikoltással rohant le a szerencsétlen az udvarra, a hol eszméletlenül összerogyott. Borzasztó égési sebek borítják fejét, arcát, vállát és kezeit.

* **Halálozások.** Nagyvárad egyik elökelő kereskedőjét: Kaufmann Józsefet súlyos csapás érte. Szeretett neje rövid szanvedés után mellhártyalob következtében jobblétre szenderült. A gyászhir városszerte megdöbbenést keltett. Számos rokon és gyermek siratja az oly korán elhunyt jólelkü családanyát. — Egy hozzánk beküldött gyászjelentésből értesülünk, hogy Heiman Lipót nagyvárad idős polgár is meghalt tegnap délután 3 órakor, életének 64 és boldog házasságának 36 évében. Temetése ma délután 6 órakor megy végbe póstasikátor 369, számú saját házából.

* **Szocialisták a kaszárnyában.** Bécsből írják, hogy a tyrolai vadász-zászlóalj lakatanyáiban a közös hadügyminisztérium utasítására szigorú vizsgálatokat indítottak, amelyek annak a ténynek konstatálására vezettek, hogy a legénység körében szocialista iratok vannak elterjedve. Az iratokat Münchenből csempészték be.

* **Megsemmisített jegyzőválasztás.** Emlegettük annak idején, hogy tulkai jegyzővé a megejtett választás eredménye szerint Basa Pöter ottani helyettes jegyzőt választották meg. A lakosság nagyobb része a választáson előfordult szabálytalanságok miatt ezen választást meglebbezte. A felebbezés a belügyminiszterhez került, ki tegnap érkezett leirata szerint a választást a visszaélések és szabálytalanságok miatt megsemmisítette s utasította az alispánt hogy új választást tendeljen el.

* **Furesa büszkeség.** Két sebesült fekszik egymás mellett a kórházban. Mind a kettő a bal-esetről beszél.

— Engem — mondja az egyik — egy komfortábligázolt el.

— Engem pedig — mondja a másik büszkén — egy ekvipázs.

* **Szobatóz Winterhalter kanonoknál.** Tegnapelőtt éjjel a kanonok unokaöcsésének: Serly Jenőnek lakosztályában ismeretlen okból tűz támadt. A bajt a káptalani őr vette észre, aki a házbeliék segítségével aztán elhárította a nagyobb kárt. A szőnyegek és függönyök azonban megégték.

* **Áthelyezés.** Székula István m. kir. fővármhivatali gyakornok Brassóból Nagyváradra helyeztetett át.

* **Oriási felhőszakadás.** Mint Sopronból írják, Kobold vidékén óriási felhőszakadás volt. A hegyekről lerohanó óriási víztömeg egyszerre ellepte a falut, embereket és állatokat magával ragadta. Öt ember esett a felhőszakadásnak áldozatul s tetemes anyagi károkat okozott a nagy víz az egész falu népének. Mindennemű postaközlekedés megszűnt a környéken.

* **Visszautasított alapszabályok.** A belügyminiszter a derecskei kölesönösen segélyző, illetve temetkezési egyesület alapszabályait nem hagyta jóvá, hanem pótlás végett visszautasította.

* **Hol lesz a próba-aszfalt?** A hazai aszfaltipar részvénytársaság kérvényt adott be a tanácshoz, melyben az aszfalt-makadám próbaburkolat lefektetésére Uri-utezának a fő-utezától a premontrérend templomáig terjedő részét kéri kijelöltetni. Kérelmét azzal indokolja, hogy a nagy közönség a kolozsvári-utezán a burkolat miben létéről nem igen fog meggyőződést szerezni. Tekintettel pedig azon körülményre, hogy a jelzett utvonalon jóval nagyobb területű, mint Széna-utezának már megjelölt része, feltételül kök ki, miszerint a burkolatért járó kereseti összeget a tanács a használatba vételtől számított 3 év leteltével történendő ideiglenes átvétel után a részvénytársaság javára pénzintézeti letétbe helyezze és a burkolat jóttalási idejének lejártá, illetve a végleges átvétele után azt kamataival együtt utalja ki, mert az öt évi kamatmentesség rájuk 30% veszteséget jelent. Csak hogy a jelen esetben nem árlejtés utáni burkolat elkészítéséről, hanem próbamunkálat engedélyezéséről van szó, s a vállalatnak áll érdekében, hogy produktumának használhatóságát és jóságát bebizonyíthassa, tehát neki az elkészítetetés feltételeit nem megnehezíteni, hanem megkönnyíteni kell annyival is inkább, mert a próbaburkolat lefektetését maga kérte.

* **Borzalmas öngyilkosság.** Rettenetes módon vetett véget életének a bécsi központi temetőben egy fiatal asszony. Borszeszt öntött egy tálba, meggyújtotta és ráült. A borszesztől lángba borult a ruha és rövid idő múlva a fiatal nő a súlyos égési sebektől borítva halva esett a sirhantra. Az öngyilkos nő személyazonosságát még nem tudták megállapítani. Épen maradt ruhadarabjairól és a rajta levő ékszerekről következtetik, hogy az intelligens osztályhoz tartozott.

* **Földtani vizsgálat a megyében.** A földmívelésügyi miniszter értesítette tegnap az alispánt, hogy a folyó évben Biharvármegye területén tartandó földtani vizsgálatokra dr. Pethő Gyula főgeológot és dr. Szontagh Tamást küldte ki. Felkéri egyttal az alispánt, hogy nevezetteket működésükben támogassa.

* **Komorna mint katonaszökevény.** Mantuában esett meg ez a furesa kis történet. A város egyik elökelő ügyvédjének Potellinek lakásán egy őrmester jelent meg két szuronyos katona kíséretében, hogy egy katonaszökevényt letartóztasson. A házbeliék minden tiltakozása daczára átkutatták a házat, de ereménytelenül. Az őrjárat épen fáradságos munkáját pihente ki az ügyvéd vendégszerető asztalánál, a midőn belépett a szobába a ház urnőjének alig hat nap óta ott szolgáló komornája. A leány a katonáktól látszólag nagyon megijedt és kifutott a szobából. Az őrjárat élén az őrmesterrel utánna sietett és sikerült is elfogni a sikoltozó piruló komornát, a kiről azután kiderült, hogy azonos a keresett katonaszökevényvel. Természetes, hogy a szoknyás gavallért rögtön beszállították a helyőrség fogházába.

* **Nem lesznek sertésvásárok.** A földmívelési miniszter tegnap következő sürgönyt küldte Sal Ferencz kir. tanácsos polgármesternek:

32890. számú rendeletem kapcsán felhívom, hogy minnél kiterjedtebb módon azonnal tegye közhírré, hogy sertés vásárok tartását állategészségügyi törvény 36. szakasza értelmében törvényhatóság területén megtiltom.

Hasonló értelmű távirat érkezett a vármegye alispáni hivatalához is, azonban

azzal a tordalékkal, hogy az egész ország területére elrendelte a zárlatot. Különös intézkedés és amellet érthetetlen is. Nagyváradon nincs betegség; a megye nagy részében nyoma sincs a bajnak: mégis tünni kell a szigorú rendelkezést. Joggal lehet feltenni a kérdést, hogy a nagyobb központok honnan fogják beszerezni máttól fogva a szükségletet? Persze ezzel nem gondolkodnak abban az irodában, ahonnan ezeket a rendeleteket ország-szerte kibocsátják.

* **A prágai vívómester.** A Prágában megtartott vívóversenyen az aranyérmeket olaszok vitték el. A magyarok közül Rákosi Lajos (Rákosi Jenő fia, a ki ezüst érmet kapott) és Kerekgyártó kaptak kitüntetést. Horváth Lajos hadnagy, a közös hadsereg legjobb vívóinak egyike, elkésve érkezett s már csak a nemzetközi vívómérkőzésben vehetett részt. Itt legyőzte az aranyérmekkel kitüntetett olaszokat. Horváth győzelme nagy örömet szerzett a versenyen jelen volt magyaroknak.

* **Hirtelen halál.** Thurzó Vaszi nagy-pataki lakos — mint levelezőnk írja — folyó évi június hó 3-án délután 4 órakor munka közben hirtelen elhunyt. Az orvosrendőri vizsgálat kiderítette, hogy nevezett egyént szívszélhűdés érte.

* **Babylon római.** A szultán parancsára lerombolták a babylonai templomok és paloták romjait, hogy a kövekkel Bagdadban gátat építhessenek a Tingris kiöntései ellen. Lerombolták a régi város maradványait is, melyeket valószínűleg Nebukadnezár király előtt még 1200 évvel építettek. Nehezen ment a rombolás, mintha a régi babyloniak az örökkévalóságnak építettek volna, olyan erősen tapadnak egymáshoz a kövek. S most Babylon büszke épületeit Bagdad szépítésére használják fel. Több írással televesett kőlapot is találtak az ásásoknál, ezeket kibetűzés céljából elküldték Konstantinápolyba.

* **A 48-as Népkör nyári mulatsága.** A nagyvárad 48-as Népkör nyári táncmulatsága — saját könyvtára javára — folyó évi július hó 6-án fog megtartatni a Rhédey-kert lövölde helyiségében; kedvezőtlen idő esetén ahhoz egy hétre, azaz 13-án fog végbemenni.

**

x **Urak figyelmébe!** Szives megtekintésre kérem *kalap-, cipő- és divatárú* raktáramat. — Különösen felhívom a n. é. közönség figyelmét *fehér- és színes- batist* ingekre, férfi-, női- és gyermek *sárgacipőkre*. Stern Lajos divatárú raktára Bémer-tér, (Poynár ház.)

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-20, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fűrdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fűrdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

TANÜGY.

A nagyvárad-ujvárosi róm. kath. népiskolában az 1894—95-ik tanév végén tartandó záróvizsgálatoknak rendje:

1895. június 17-én az I. osztályé.
 » » 18-án a II. »
 » » 19-én a III. »
 » » 20-án a IV. osztályé.

Tornavizsgálat kedvező idő esetén június 15-én délután 5 órakor tartatik meg.

Magánvizsgálatok június 24-én.

A vizsgálatok a III. és IV. osztályban 8 órakor, az I. II. osztályban 9 órakor veszik kezdetüket.

Nagyvárad, 1895. június 9.

Az igazgatóság.

Értesítés.

A helybeli községi polgári fiúiskola torna-versenye folyó hó 12-én szerdán d. u. 5—7-ig fog megtartatni a Rhédey-kert melletti verseny-téren. Miről az iskolaszék t. tagjait és érdeklődő közönséget ez uton értesíti.

Nagyvárad, 1895. június 7.

Az igazgatóság.

Értesítés.

A helybeli alsófoku ipariskolában az évről vizsgálatok folyó hó 17—23-ig fognak megtartatni, esti 6—8-ig a következő beosztással:

Jun. 17-én haladó A, I. e, II. c.

» 18-án I. Bb. és II. A.

» 19-én haladó c, I. A, III. A.

» 20-án I. D, II. B.

» 21-én haladó B, I. B, II. D, III. B.

» 22-én kezdő, I. Cc, III. C.

» 23-án Rajzkiállítás (teleki-utcai iskolában.)

A haladó II. és III. osztályok a főreáliskola, a többi osztályok a polgári iskola helyiségében vannak.

Ezen vizsgálatokra az ipartanodai bizottság t. tagjait, a t. iparos mester urakat és a t. tanügybarátokat tisztelettel meghívja.

Nagyvárad, 1895. jun. 7.

Az igazgatóság.

IRODALOM.

Megrendelési felhívás.

Tapasztalt hitoktatói működésem közben, hogy az eddig megjelent rkath. Szertartástanok a polgári iskolák számára nem mindenkor veszik figyelembe a tanterv mellett a sajátos viszonyokat is; némelyek a tananyagot rövideden, mások terjengősebben, vagy éppen kérdező modorban adják elő s a fejlettebb elméjű és már önállóságra törekvő növendéket majd kicsinylik majd tulbecsülik.

A polgári iskolák eme szükségén segitendő, megkísérlettem szertartástant összeállítani, mely az arányosan beosztott tananyagot előadó modorban közli, összefüggésben az egrü közép katekizmusal, mintegy annak mellékletül, tekintettel különösen a polg. iskola növendékeinek leggyakoribb számára s a tanév tartamára is.

Könyvemet bizalommal ajánlom a főtiszt. hitoktató urak pártfogásába, mint olyat, melyből a teljesen felöltet tananyagot elég terjedelemben teheti magáévá a növendék, s azt szabatos, folyékony előadásban adhatja elő. Bevezetés céljából mutatóvány példányt — kívánatra — szívesen küldök.

Megrendelések akár hozzám, akár a kiadóhoz (Reizer János könyvkereskedésébe Szatmáron.) intézendők.

Szatmár, — —

Tisztelettel

Tóth József,

polg. iskolai hitoktató.

— **A Katschaler-féle dogmatika magyarul.** Dr. Kiss János pápai kamarás, a Szent-István-Társulat igazgatója, ki már évek óta fáradozatlan és a legszebb sikerrel műveli a kath. egyházi irodalmat magyar fordításban kiadni szándékozik Katschaler János felsz. püspök és salzburgi kanonok Dogmatikáját, melyet a kritika mindenütt föltétlen magasztalással fogadott, a miért is csak a legmelegebben ajánlhatjuk. Dr. Kiss most újra sürgősen felkéri a magyar katolikus egyházi iroda iránt érdeklődőket, nevezetesen az egyházaikat, továbbá a hittudományi intézeteink előljáróit és könyvtáraink igazgatóit: szíveskedjenek a műre megrendeléseiket minél előbb megtenni. Szinte lehetetlennek tartom — ugymond — hogy az illetékes közönség ily időszere, sőt szükséges

vállalkozást cserben hagyjon. Nagy 8-rét. Igen finom papír, szép kiállítás, 6 nagy kötet, egyenkint mintegy 32 iv. Egy kötet ára füzve 3 frt 10 kr., erős és diszes félbörkötésben bőrsarokkal 4 frt 20 kr. Tehát az egész mű füzve 19 frt 20 kr. Papnövendékek 20%-nyi árleengedésben részesülnek. Kapható havi 1 forintos részletekben is. Megrendelések dr. Kiss János címére intézendők Budapest IV. Királyi Pál utca 13.

E G Y L E T.

Meghívás.

A »Nagyvárad Vadásztársaság« tagjait van szerencsém a f. évi június hó 20-án délután 5 órakor társulati pénztáros Baranyi Zsigmond ur lakásán (Széchenyi-tér, börtön épület) tartandó évi rendes közgyűlésre tisztelettel meghívni.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az évi számadások megvizsgálása feletti választmányi jelentés.

2. A vadászatnak a várad-olasz földéken az eddigig eltérő módon leendő gyakorlása iránti, valamint egyéb a tagok közvetlen tudomására hozandó választmányi intézkedések.

3. A jövő évben lejáró társasági időtartam folytán szükségessé válandó intézkedések a társaság újabb 6 évi tartamra való megalakítása vagy feloszlata tárgyában.

4. A tagok esetleges önálló indítványai, melyek azonban az alapszabályok 10-ik §-ának utolsó bekezdése szerint a közgyűlés napját megelőzőleg legalább 3 nappal a választmánynál bejelentendők.

Nagyvárad, 1895. június 7-én.

Rádl Ödön,

társ. elnök.

A nagyvárad kereskedő ifjak köre évkönyv-szerkesztő bizottsága a következő sorok közlésére kérte föl lapunkat:

*

Tisztelettel fölkérjük mindazokat, kiket a »Nagyvárad Kereskedő Ifjak Köre« évkönyvnek szellemi részében leendő közreműködésre bátrak voltunk fölkérni, hogy kézirataikat lehetőleg f. hó 20-ig szíveskedjenek az évkönyvszerkesztő bizottság alólírott elnökéhez beküldeni.

Egyszersmind fölkérjük a t. kereskedő, gyáros és iparos urakat is, hogy az Évkönyv számára szánt hirdetéseket feladni szíveskedjenek.

Nagyváradon, 1895. június 9.

Kiss Károly,

a kör h. elnöke.

dr. Adorján Ármán,

az évkönyv-szerkesztő bizottság elnöke.

A közönség köréből.

Értesítés.

Alólírott szomorodott szívvel értesítem az ipartestület tagjait, hogy Mile János törekvő iparos társunk jobb létre szenderült, és temetése f. hó 9-én délután 3 órakor megy végbe Hármass utcai lakásáról ennél fogva tisztelettel fel kérem iparos kartársaimat hogy a vég-tisztség tételnél minél számosabban megjelenjenek szíveskedjenek.

Nagyváradon, 1895. június hó 8-án.

tisztelettel

Bertsey György.

ipartestületi elnök.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Az igazság érdekében kérem: szíveskedjék ezen soraimnak becses lapjában helyet adni.

A »Debreczeni Ellenőr« folyó évi május hó 9-iki számában »Hélet a kis-marjaiak ügyében« cím alatt a következő megtámadtatásban részesített: »A lelkész és hívői közt való békét és egyetértést Osváth Gyula (egyik későbbi számában Jánosra igazította ki) állásból elcsapott kántor-tanító bontotta meg, a ki a papot okolván elmozdításáért, az ellen fölbujtogatta a lakosság könnyen hívő és hajlítható elemeit; hamis be nem igazolt vádakot és rágalmakot szórt és szórattott a lel-

készre, a ki pedig maga buzgólkodott annak idején legjobban az Erdélyből pályázó Osváth tanítói választása mellett. Osváth ur aztán bosszúból családjával együtt katholizált és sikerült neki hithagyásra csábítani egy gátörnek a családját is.

Midőn erről mások révén értesültem, a jelzett lap szerkesztőséghez beküldött helyreigazító védekezésében az igazságnak megfelelőleg kijelentettem, hogy engem ugyan állásomból senki sem csapott el (!), mert arra önzetlen munkámmal nem szolgáltam rá, hanem arról — Bódogh urnak és családjának velem szemben tanusított eljárása, Bódogh urnak s különösen az *Esperes urnak a magam személyét és iskolámat érintő törvényellenes intézkedése folytán* — önként mondtam le, mert nevezettek törvényellenes eljárására ezt tartottam a legalaposabb feleletnek. Kijelentem továbbá, miről a „*Debreczeni Ellenőr*” szerkesztősége is bizonyára tud, hogy mult évi október hó elején történt idejövetelem idejében a lelkész és hívei közt az egyenlenség már dult s én arról csak sajnálattal vettem tudomást, hogy a marjai papi ügyvel csak akkor kezdtem foglalkozni és csak akkor foglalkoztam, midőn a vizsgálat alkalmával a panaszosok érdekeit töbekkel képviseltem; hogy az a gátörnek degradált uri ember a megtérést illetőleg már elzött körülbelül három hónappal megtette a lépéseket s én arról csak később értesültem. Végül pedig a rágalmak többi részének megczáfolására esatoltam a következő nyilatkozatot:

Nyilatkozat. A „*Szabadság*” című nagyváradi hírlap folyó évi ápril hó 9-iki számában *Osváth János* tanító urról az állítatik, mintha nevezett lenne a kis-marjai felfordulásnak nagyrészt az oka, ki inspirálja és hitehagyottságra buzditja a népet s ezzel kapcsolatban igazságtalanul támadtatik meg. Alólírott kis-marjai lakosok ezennel kijelentjük, hogy Osváth János urnak jelzett megtámadtatásáról megbotránkozással vettünk tudomást, mert Osváth János ur szorgalmával s minden tekintetben kifogástalan magaviseletével — ki papi ügyünkben is bennünket s általában községünk lakosságát csak higgadtásra és mérsékletre intett — az ilyen megtámadtatásokra nem szolgált rá. Ugyanazért Osváth János urnak most jelzett s általában papi ügyünkkel kapcsolatos bárminő megtámadtatását alaptalannak és téves információ alapulónak nyilváníjuk, s meg vagyunk győződve, hogy e tekintetben — pár kivételével — községünk összes lakosságának véleményét tolmácsoljuk. Kelt Kis-Marján, 1895. évi ápril hó 16-án. „*Aláírva száztizenegy (111) kis-marjai polgár által.*”

Beküldött helyreigazító védekezésemre s az ahhoz mellékelte és itt szövezerint közölt nyilatkozatra azonban a „*Debreczeni Ellenőr*” május 18-iki számában a következő szerkesztői üzenetet vettem: »A tiszántúli ev. ref. egyházkerület ismert határozatával az ügyet befejeztük: közleményét tehát csakis nyilttérben, az ön felelősségére vagyunk hajlandók közölni, a *kiadóvival által meghatározandó díj mellett.*»

És itt jönnek látom megjegyezni, hogy az egyházkerület hivatkozott határozatával az egyházmege határozatát helybenhagyta, s tehát az illető lelkészt szintén hibásnak találta. Aztán épen a „*Debreczeni Ellenőr*” volt az, mely a lelkészt az ősz óta több számában hevesen támadta, ő volt az, ki — jó forrásból vett tudósításával — az ügyet oly *szenczióssá felújta*; s így csak következtetlenségét árult el midőn a marjai papi ügyet az én megtámadtatásommal kancsal mézárós módjára fejezte be.

Az előbb idézett szerkesztői üzenetre a „*Debreczeni Ellenőr*” felelős szerkesztőjének Eötvös K. Lajos urnak, a ki tudtommal kir. tanfelügyelő is, s a kiről feltettem, hogy tudja, miszerint a szegény tanító sokszorosan hurezoltatik meg egyes basáskodó egyének által ártatlanul, május 20-án a következőket írtam: »Ha valamely lapban ingyen hely és alkalom adatik bárkinek is becsületében való meghurezoltatására: a méltányosság és a tisztesség azt kívánja, hogy a sértett fél becsületének tisztázása céljából is ingyen s ne fizetésért nyiljanak meg az illető lap hasábjai. A midőn tehát a „*Debreczeni Ellenőr*” t. szerkesztőségét arra

kértem, hogy tárgyilagosan megírt védekezésemnek b. lapjában helyet adjon, szerény véleményem szerint nem kívántam lehetlent, csakis olyan valamit, minek teljesítése a jog, méltányosság és a tisztesség megsértése nélkül semmi szín alatt sem tagadható meg. Nagyságod becses lapja a közügyet és az igazságot szolgálja; ez utóbbival pedig nagyon ellenkeznek, ha Péternek ingyen adna alkalmat a Pál meg-rágalmazására, Pálnak pedig pénzért becsületének tisztázására.«

Ezután, feltételezve, hogy beküldött védekezésem és nyilatkozatom visszautasításánál nem is tud, ismételtén kértem annak közzétételére. Ezen soraimra azonban az ugy látszik magasba tekintő Nagyságos kir. Tanfelügyelő és Szerkesztő Ur ez ideig válaszolni sem méltóztatott.

Nem mondom itéletet. Itélje meg a m. t. közönség: vajjon mennyiben szolgálja a „*Debreczeni Ellenőr*» az igazságot, mely személyem meghurezoltatására ingyen nyújt alkalmat, a helyreigazítást pedig csak pénzért hajlandó megtenni. . . .

Az igen Tisztelt Szerkesztő Urnak ezen sorok közzététele által tett szivességeért e helyen is hálás köszönetemet nyilvánítván, vagyok

Kis-Marján, 1895. évi június hó 6-án

kész szolgálja:

Osváth János,
okl. polg. isk. tan. jelölt.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap: *Brankovics György.* —

Este: *A piros bugyellár.*

Hétfőn: *Eva grófné.* Itt először.

Kedden: *Ugyanez.*

Szerdán: *A szultán.*

Csütörtök: d. u. *Ördögűző huszártiszt.*

Este: *A sárga csikó.*

Pénteken: *Szókimondó asszonyosság.*

Szombaton: *Malakoff herceg.* Itt először.

Vasárnap d. u. *Két huszár és egy baka.*

Este: *Malakoff herceg.*

Faust.

— 5 felvonásos nagy opera. Zenéjét szerezte: Gounod Károly. Szövegét írták: Goethe után Barbier és Carré. —

Egy híres operában, Gounod »Fauszt«-jában gyönyörködtünk tegnap. Azon a ponton ugyan rég tudtunk már, hogy e régi opera bírálatába bocsátkozunk, de újból és újból elmondhatjuk, hogy a szerző nagyot hibázott akkor, amidőn tehetségét s az e darabban előforduló kitűnő zenei motívumokat, általában rossznak ismert szövegre alkalmazta.

Hiába jó a zene, ha maga a szöveg nem kelti fel azt a hatást, mit egy operának el kell érnie; »Fauszt« tegnap előadása ismét bebizonyította azok helyes állítását, kik azt tartják, hogy a szöveg, a hatás elérésének legjelentékenyebb eszköze.

Hibát, ha a szigorú kritika szemével nézzük, nemcsak a szövegben, hanem helyenként magában a zenében is találunk. Ugyanis, sok helyen a zeneszerző, a drámaiasságtól távol álló részleteket, melankólikus hangulatu melódiákkal akarja felruházni s áhngulatokat idéz elő s mindez természetesen a megzenésítő rovására történik.

»Fauszt« zenéje máskülönbén kellemes s a legapróbb részletekig finoman s gyönyörű művészettel vannak kidolgozva s egyes részletek határozottan elragadják a közönséget s akaratuk, a szerző művészetének bilincseivel vannak lekötve.

»Fauszt«-ban különben megvannak azok az alkatrészek, mik kellékei egy világhírű operának, de folyton kell ismételnünk, hogy a szöveggel nem vagyunk kibékülve s a szöveg fogatkozásait, a zenei részletek is alig képesek velünk feledtetni s a vége felé, már unalmassá is válnak.

Meséje ismeretes már mindenki előtt és zenéjéről is elég ennyit szólnunk s így legfeljebb csak hibáit említjük fel újból és újból, az olvasó közönségnek.

A mi magát az előadást illeti, arról nemcsak az elismerés, hanem a meglepetés hangján szólhatunk.

Élénk precizitással és kedvvel játszották s az előadásban megvolt az az összhang, mely a discret betanulás s így leginkább Bar na Izsó karmester érdeme.

Mezey Mihály (Faust) kitűnően játszott s érczes hangja mindenütt kellő kifejezést nyert s a darab előnyére lehető legjobban kiaknázta tehetségét.

Méltó pártneré volt R. Réthy Laura. Kellemes fülbemászó hangja, élénk megfigyelő tehetsége a közönség elismerését vonta maga után s az egyes dalokkal annyira meghatotta a közönséget, hogy zúgó tapsokban adott kifejezést tetszésének, mintegy megjutalmazván vele kedvencét.

Sugár Aranka hangjával meg voltunk elégedve, s betegségére való tekintettel szigorú kritikánkban róla többet nem mondunk.

A sikerből Csata Győzőnek és Hunyady Józsefnek is jelentékeny rész jutott s a többi szereplők is kivétel nélkül részesei voltak az est sikerének.

Fóris Pista szabadságon.

A nagyváradi színház látogató közönség bizonyára szomoruan fogja tudtul venni, hogy örökké jókedvű »Pistája« szabadságra megy még pedig nem kevesebb időre mint egy hónapra. Valóban elmondhatjuk, hogy egy hónapig árván maradunk, mert nem lesz, ki vigasztaljon szomorúságainkban. — Szabadságra ő nem jó kedvből megy, hanem azért, hogy betegségéből kigyógyuljon.

Legyen tehát pihenése üdvös és hasznos és azt kívánjuk, hogy egészen meggyógyulva egészségesen térjen vissza az őt dédelgető közönségünk körébe.

Eva grófné.

Hétfőn kerül színre Voss Richardnak nagyhatású színműve az »Eva grófné«. Voss a modern társadalom legkiválóbb megfigyelője éles elmével alkotta meg e darabot, mely gyönyörű jelenetekben bővelkedik és érdekes meséjével mindvégig lekötö a figyelmet. A cizmeszerepet Angyal Ilka játsza. Kivüle Rónaszékiné, Tólvölgyi, Tolmainé, Tompa, Benedek, Gál, Ballassa és Szendrei játszanak jelentékenyebb szerepet.

REGENY-CSARNOK.

Későn.

Robinson F. W. után: M. J.

3

(Folytatás.)

A leánykának egész lényé, mely teljesen elűtő volt az ő nőismerőseitől, az első pillanatban lebilincselte őt, most azonban azt is észrevette, hogy arcocskája is oly szép, hogy minden festő örömmel festené le, minden költő megénekelné és minden szobrász kedvvel vésné azt ki a hideg márványból. Daczára tudományos, száraz tanulmányainak, mely az alig huszonöt éves ifjút gondolkodó, komoly férfivá érlelé, Dudley mégis eléggé tudta méltányolni a szép női arcokat.

Daczára különbeni megszokásának, ma nem kísérelte meg érzelmeit és tapasztalatait bonczolgatni. A leányka érdekelte őt, s e hirtelen jövő tartózkodás tetszett neki. Az előkelő hölgyek ugy ismerték őt, mint igen szellemes gyönyörűt. Ma is nagyon szarkasztikus kedélyhangulatban volt; elfeledkezett arról, hogy szomszédnője nem az ő köréből való, s az élecek hegyes nyilainak egész seregét röpitette feléje, csak hogy őt társalgásra bírja.

Ez azonban eleinte sehogysem akart sikerülni. A leány mindjobban egykedvű lett és arcát elfordította!

Arra a kérdésre, hogy nem óhajtana-e valami frissítőt, oly határozott és rövid »Nem«-mel felelt s e szót oly lesújtó tekintettel kísérelte, hogy Dudley is elnémult s nem is jött szóhoz, mindaddig, míg a teremben a waltzer véget ért s a felhevült táncosok nevetgélve és tréfálva az étterembe tódultak. Ott volt közöttük Ben is, ki magával hozva táncosnőjét

is, épen a leánnyal szemben foglalt helyet valószínűleg azért, hogy szíve hölgyét ezzel is ingerelje. De e fogás nem érte el a kellő hatást s ellenkezőleg azon körülmény, hogy Dudley a fiatal leány mellett ült épen Bent érte villámcsapás gyanánt.

S mily élénken társalgott most a leányka a »piperkőczeszek!»

Ez azonnal felismerte a helyzetet s tudta, hogy mindez csak a duzzogó ifju bosszantása végett történik. Ennek daczára ő is folytatta az élénken megkezdett társalgást s annyi kedves és bohó dolgot fecsegett össze, hogy a leányka vidáman felkaczagott s megelégedésnek jelül kis kezeivel tapsolni kezdett.

Ben arczáról világosan le lehetett olvasni, hogy szívesen kitekerte volna ott nyomban az idegen nyakát.

— Sef! — kiáltott végre parancsoló hangon, — jöjj, ülj ide!

— Köszönöm, Ben, — volt a rövid válasz, — nagyon jól érzem magam mostani helyemen.

— Akkor jobb is, ha ott maradsz! — dörmögé a fiu.

— Itt is maradok; legalább addig, amig nekem tetszik; — válaszolt Sef daczosan.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A delegációk fogadtatása.

Budapest, június 8. (Saját tud. távirata.) Ma délelőtt fogadta a király a magyar delegáció tagjait, kik 11 órakor a delegáció rendes tanácskozási termében gyűltek össze, hol az elnök, Andrassy Aladár gróf, ismertette a Felsőház intézendő megszólítását. Innen a Burgba hajtottak. A kihallgatási teremben történt a fogadtatás, melyen ugy Andrassy A. gróf mint a király az évenként ilyen alkalmakkor elhangzott beszédek rendes kifejezéseitől ez uttal sem tértek el. Az elnök kijelentette, hogy a delegáció — ugy mint máskor — ez uttal is igyekezni fog a Felsőház legmagasabb megelégedését kiérdemelni az által, hogy a monarkia védképességének és nagyhatalmi állásunknak fontartására szükséges áldozatokat megszavazza. — Az éljenzés lecsilapultával a király megelégedéssel konstata, hogy a monarkia külügyi helyzete minden irányban örvendetes maradt. Kiemelte, hogy a hadügyi kormány szükségletének emelkedését a mult évi arányhoz a k a l m a z t a; továbbá, hogy a megszállt tartományok állapotát kielégítő fejlődést mutat és szükségleteiket saját jövedelmeikből fedezhetik. Végre a tárgyalás alá kerülő előterjesztéseket a delegátusok hazafias buzgalomukba és mindenkor tanusított belátásukba ajánlotta. — A Felsőház szavainak elhangzása után Bánffy báró bemutatta a bizottság tagjait, kiket a király szívélyes megszólítások után elbocsátott.

Az osztrak delegációt Lobkovitz herceg vezette a királyi fogadtatásra, és beszédében mindenek előtt Albrecht főherceg elhunytáról emlékezett meg, kifejezván a bizottság részvétét. Biztosította a felsőházat az osztrak delegáció készségről, melylyel a monarkia fénye és hatalmi állása által igényelt áldozatokat meg fogja szavazni; de egyuttal hangsúlyozta a lakosságnak ma már nagy mértékben igénybe vett adózási képességét is.

A Felsőház válasza szóról-szóra megegyezett a magyar delegációnak adott válaszzsal.

A pósta-sztrájk.

Budapest, június 8. (Saját tud. táv.) A rendőrség tapintatlan eljárása által elkészerített póstai alkalmazottak ma megkezdtek a sztrájkot 1800 körül csak 80-an jelentek meg szolgálattételre; is nagyobb részt polgári ruhában, mert félnek a sztrájkolóktól. Ma alig hordtak szét a fővárosban néhány levelet.

A koronázás évfordulója.

Budapest, június 8. (Saját tud. táv.) A fővárosban a koronázás évfordulóját ma a szokott módon ünnepelték meg. A templomokban isteni tiszteletek voltak; a középületekben zászlódiszt öltöttek és az iskolákban ünnepélyek voltak.

A kormány Goluchovszky ellen.

Budapest, június 8. (Saját tud. távirata.) A kormány itteni szócsöve Goluchovszky ellen fognak nyilatkozni és szeméretetik, hogy előtte Magyarország politikája terra inkognita. Szerintük a román kérdésben Goluchovszky és a magyar delegáció liberális tagjai közt lényeges különbségek merültek föl. Fenyegetik a külügyminisztert, hogy ha Bukarestben nem követ erősebb politikát, akkor a magyar kormány és a delegáció ellene fog fordulni. Lehet azonban, hogy az egész manőver csak az Agliárdi-ügy villámháritója gyanánt van kitalálva és az a hivatása, hogy erről elterelje a figyelmet.

A cerele és Nagyvárad.

Budapest, június 8. (Saját tud. táv.) A magyar delegáció fogadása után a király Mohay delegátussal folytatott beszélgetésében kijelentette, hogy előre örül azon, hogy az idén a királymanőverek alkalmával ismét megláthatja Erdélyt; de egyuttal kijelentette, hogy ezek a gyakorlatok Kolozsvár és Nagyvárad vidékén fognak tartatni.

Kivégzés.

Budapest, jun. 8. (Saját tud. távirata.) Belovárolt ma raggel akasztotta fel Bali Mihály faddi hóhér Orics Mihálynét, ki férjét meggyilkoltatta.

Wlassics Bécsben.

Budapest, június 8. (Saját tud. táv.) Wlassics miniszter Bécsben a közöminisztereknél tett látogatásokat.

Közgazdaság.

Sertés, se ki, se be. A földmiv. miniszter f. évi június 5-ikétől a sertések Horvát-Szlavonországokból való behozatalát és átvitelét, illetve be és áthajtását megtiltotta. A földmiv. miniszter tegnap körrendeletileg értesítette a törv. hatóságokat, hogy a sertéseknek Budapest székesfőváros területére ugy az azonnali leszurás, valamint az állatvásárokon való kiállítás végett leendő behozatalát és behajtását megtiltotta, s hogy az ezen rendelete ellenére Budapest területére érkező sertésszállítmányok el fognak koboztatni.

A sertésvész.

Nem czéлом az óriási veszteségeket regisztrálni, melyeket az ország e sertés betegség által már eddig is szenvedett s melyekről az országos sajtó ugy is hetek óta referál. Szándékom egyedül e baj okairól s gyógyszereiről szerény véleményemet röviden előadni.

Részint saját tapasztalásom, részint az ebből levont konkluziók alapján a sertésvész első okának tekintem sertéstenyésztésünk újabb korkan behozott helytelen, mert természetellenes módját s rendszerét. A nagyon korai (decemberi) elletést már jó ideje elhagytuk, okulva azon a tapasztalaton, hogy ilyen jókori malacok a nyári meleg idő beálltával gyakran tömegeseu hullanak. Ennek folytán a fiazást áttettük január és február hónapokra s azt tapasztaltuk, hogy a halandóság fogy. Én azonban ezt az időt is korainak tartom az elletésre, Indokolom pedig e nézetemet azzal, hogy minden szabadban élő vadállat akkor hozza életre fiait, midőn a természet már minden feltételt megadott a kisdetek vig és egészséges fejlődéséhez.

Minden a természet ellen elkövetett bűn magában hordja a megtorlás csiráját.

Tudjuk, hogy a sertés életműködése teljesen hasonlít az emberéhez, t. i. növény és állatevő állat s így már csecsemőkorától megkívánja mindakét nemü eledelt.

De hogyan adjuk meg neki ezt, midőn a természet még sem az egyiket sem a másikat nem szolgáltatja?

Száraz növénymagvakkal rendelkezünk ugyan azonban ezekkel nem pótolhatjuk a gyenge zöld füvet s még kevésbé a sertés által anyira kedvelt mindenféle kukaczkokat s különösen a földi gilisztát. Azt is tudjuk, hogy a malacz már egyhetes borában kezdi szemecskélni a gabonamagvakat s csipkedni a füvet.

Hát nem intés-e ez a természettől, hogy

az elletést azon időre rendszeresítsük, midőn már mind ezen életfeltételek meg vannak adva?

De a fiatal állat egészséges fejlődéséhez nem csak természetes táplálék, hanem természetes meleg is kívántatik. Ólakban is megadhatjuk ugyan a malaczoknak a kellő meleget, de mily óriási különbség van a tavaszi tiszta levegő s élető naphő és az istálló bűzökkel telt meleg levegő között!

Mindezekből önként következik, hogy legokoszerűbben járunk el, ha a malaczozást csak márczius hó elején eszközöljük, csak így biztosíthatunk magunknak quantitativ és qualitativ legjobb eredményt.

Azt a legújabb időben keletkezett mániát, mely az idegen s főként az angol fajok felkarolásában s az azokkal való keresztezésben nyilvánul, a leghatározottabban el kell itélnünk. Az angol fajok már régibb idő óta mesterséges uton tenyésztetnek, el vannak kényeztetve sem meleget, sem hideget nem tűnnek, ellenben a mi hazai fajaink edzett testűek, az időjárás szélsőségeihez hozzá vannak szokva. Tehát több mint világos, hogy elpuhult fajokkal való keresztezések által a mi fajaink is veszítenek eredeti ellenálló képességükből s fogékonyságuk mindenféle betegségek iránt csak növekedik. Összegezzük már most a mi magyar fajaink előnyeit s ide tartozik kitünő husiletességük s kiváló hizékonyáguk is, valóban semmi okot nem látok arra, hogy egészséges edzett sertéseinket akár idegen fajokkal felesreljünk, akár keresztezés által elpuhítsuk.

Épen így vagyunk szarvasmarha s tyuktenyésztésünkkel is. Importáljuk a sok idegeu drága anyagot s vele együtt a sok nálunk azelőtt nem ismert nyavalyát, ragadós tüdőlobot, tüdővérszt és differitist, — saját házi állatainkat pedig szégyenszemre a padlásra szarítjuk.

Minden állat, sőt az ember is, az éghajlat és talaj minőségéhez képest idomul; fejlesszük s tökéletesítsük tehát a mi benszülőteinket s ue kísérletezzünk idegen, a mi viszonyainkhoz kevésbé alkalmas anyaggal.

(Ugyan milyen praktikus czélt értek el az angolok az ő telivér paripáikkal? a lehető legnagyobb, de rövid ideig tartó sebességét? Am tessék a versenyt egy arabs lóval felvenni. — hol lesz ez utóbbi 10 órai futam után, s hol fog mögötte összerogyni a száz ezer forintos angol? No de két magasztos czél még is el van érve az angol telivérrel, az egyik a nagy urak izgalmas kedvtelése, a másik vesztett eszták után a magas hadurak biztos menekülése az ellenség elől.)

Igen nagy fontosságu az állattenyésztésnél a koronkénti vérfelfrissítés is. A tiszta beltenyésztésnél elébb utóbb jelentkezik a görvély (skrofula, guga, szuszkaság).

Ismertem egy nagyobb uradalmi sertésnyáját, melyben a szuszkaság évről évre ijeszítőleg emelkedett s mely idegen kanok behozatala után már az első generációban teljesen megszűnt.

A mi a jelenleg uralkodó rettentő betegség megszüntetésére ajánlott fertőtlenítést illeti, feltéve, hogy ez a legnagyobb szigorúsággal végre is fog hajtatni, én attól a baj gyökere szanálását alig várom. Azt tartom ugyanis, hogy minden régibb sertés telepen a talaj van leginkább inficiálva, és pedig nemesak felső, hanem bizonyos mélységig alsó rétege is, mit a bakteriologiai vizsgálat volna hivatva teljes precizitással kideríteni. Már most hogy csak egy lábnyi vastagságu réteget teljesen dezinficiálni lehessen, az először igen problematikus, de másodsor kérdés, megengedve is a lehetőséget, nem kerülne-e ez több költségbe, uint az alábbi javaslatom.

Égészen analog esetnek látszik a szopos malaczok tömeges hullása régi fiazató ólakban. Ezen helyek fertőzött voltát kétségtelenné teszi az a tapasztalás, hogy hasas koczkák egy két héttel ellés előtt más helyiségbe áthelyezve, itt a malaczok minden baj nélkül felnevelődnek, holott a régi helyen nem ritkán a vesztesség 80%-ra, sőt magasabbra is emelkedik.

Tudtommal több sertéstenyésztő köztük magam is megpróbáltuk a kutriczák fertőtlenítését, de minden eredmény nélkül, miglen arra a gondolatra nem jöttünk, hogy a inficiált talaj 1½ lábnyira való kihordása s új

egészséges földdel pótolása talán meg fogja szüntetni a bajt. A kísérlet fényesen sikerült. Nem állítom biztosnak e szert a jelen sertésvész ellen is, de miután a szakértők egybehangzóan a fertőztelenítést hangoztatják, nem csak nekik, de a földmívelési miniszterium közvegeinek is melegen ajánlom az említett radikális kurát. vagy egyelőre legalább az azzal való kísérletezést.
N.-Várad, 1895. Junius.

Rimler Pál.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. június 6.

Budapest, június 7. I. Készárüzlet. A külföldi tőzsdék lanyhalága folytán malmaink ma nagyon tartózkodók voltak, a kínálat mérsékelt de sürgős volt és lanya.

Idegen búzában nem volt forgalom. Rozs irányzata lanya, az árak — krral csökkentek, elkelt 6.10—6.25 frton Budapesten. Tengeri irányzata szintén lanya, az árak csekély forgalom mellett 10 krral olesőbbodtak. Árpa irányzata és ára változatlan. Zab irányzata szilárdnak mondható, a mit a csekély felhozatal tesz érthetővé.

II. Határidőület. Amerika ma 1 és fél centnyi árhanyallást jelentett, mely körülmény piacunkra nagyon lehungolóan hatott, azonkívül nagyobb eladási megbízások érkeztek, melyek az irányzatot teljesen elnyomták, buza 9—10 krral, rozs 3—4 krral olesőbbodott, zab esőhiányra változatlan maradt.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. június 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	123.—
Magyar koronajárdék —	99.—
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	126.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	103.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	124.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.25
Italmérsi jog megváltási kötvény —	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény —	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön —	158.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön —	148.—
Osztrák járadék papírban —	101.25
Osztrák járadék ezüstben —	101.25
Osztrák járadék aranyban —	123.50
Osztrák korona járadék —	101.50
1860. osztr. államsorsjegyek —	157.25
Osztrák-magyar bankrészevény —	1074.—
Magyar hitelbank részevény —	491.75
Osztrák hitelintézet részevény —	407.60
Osztrák-magyar államvasuti részevény —	491.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or) —	961.—
Német birodalmi márka —	39.35
London vista —	121.40
Paris vista —	48.15
20 márkás arany —	11.87

Szerkesztői üzenet.

Bonbon-nak Apácán. Kérjük szépen, ne sürgessen már annyiszor. A közvélemény itéletére bizzuk, valljon ki lehet-e adni az ilyen verset?

Rigmusos levél a Szerkesztőhöz.

Ha a hitvány, földi kincsből
Volna kissé több nekem:
Bizonyára vidámabban
Szólna most az énekeim.

Azért könnyet még sem ejtek
És nem átkozom napom;
Azt sajnálom csak: nem járhat
Több szolid jó hírlapom.

»Fizess erre! Fizess arra!
Ne maradj, — haladós
Légy ma, s fizess, mint a köles!
S soh'se maradj ám adós.

»Bon, bon, Gáspár!... ámdé van-e
Pénzed, mit ugy beszeperesz?
Azt hiszed tán: a Tiszántúli
Neked ingyen küldi Persz???

Persze, Persz ezt persziflászak
Veszi s szépen köszöni!
De ha, Bonbon, nem fizethetsz:
Lapot nem fog küldeni.

Azt mondod: hogy pénzed nincsen,
De van vicced? egy kevés...
Oh, te nagy — ló! Honnét támadt
Agyadban a repedés?

Élezből élni? Lapot viczezből
Kinyomatni, tartani??
Ezt lehet tán Apácán, de
Nem Apáca-utczán hallani!

Quid nunc? ... Elv-cserélgetésben
Mehetek én Tiszán túl??
Nem! — Pénzem nincsen, de van elvem:
Ne jöjjön a Tiszántúli!

Apácán, 1895. ápril 16.

Bonbon.

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlét 39-ik szám. II. Kis bérlét 19-ik szám

Páratlan. Páratlan.

Vasárnap, 1895. június hó 9-én.

Délután fél 4 órakor népeleodás, felére leszállított hely-
árrakkal. Bérletszűnetben.

BRANKOVICS GYÖRGY.

Eredeti dráma 5 felvonásban. Irfa: Obernyik Károly.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal, bérlétfolyamban.

A piros bugyelláris.

Eredeti népszimű dalokkal és táncszal 3 felvonásban.
Irta: Csepreghy Ferenc. Zenéjét szerzették: Szentirmáy
Elemér és Erkel Elek.

SZEMÉLYEK:

Török Mihály, tölgyesi bíró. — — — —	Bács K.
Zsófi felesége — — — — —	Réthy L.
Kender Julesa, özvegyasszony Hagymáson —	Bácsné
Mencezi, a nevelt leánya — — — — —	Körösi J.
Csillag Pál, manipuláns örmester — — — —	Hunyady
Kapitány a huszároknál — — — — —	Déri B.
Peták János, vén huszárkáplár — — — —	Balassa.
Boross Dani, fiatal huszárkáplár — — — —	Aghi S.
Pennás Muki, jegyző Tölgyesen — — — —	Szendrei.

Nép, huszárok, cigányok. Történi: Tölgyesen.

Idő: jelenkor.

Holnap hétfőn, 1895. június hó 10-én, bérlétfolyamban.

Itt először:

ÉVA GRÓFNÉ.

Szimű.

NYILTTÉR.

Uj varrógép-raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomá-
sára hozni, hogy jelenlegi **norinbergi-** és
diszmü- áru üzletemet egy

varrógép-raktárral

kibővítettem, illetve azt helyben egy különálló
helyiségben a **Kossuth-utczában** (ezelőtt Sas-
utca) a **Mezey-féle házban** helyeztem el.

Ezen üzletem vezetését **Feigenbaum Lajos**
urra bízam, ki e téren már **25 éve működik**,
így kellő szakképzettséggel rendelkezvén minden
e szakmába vágó **javitásokat is eszközölni**
képes.

Raktáromon kizárólag csak **első minő-
ségű varrógépek** találhatók és ezeket lehető
jutányos áron boesájtom áruba.

A varrógépekhez valamint **villanyos
szoba csengőkhöz** szükséges alkatrészek
raktáromon szintén jutányosan kaphatók.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri
tisztelettel

(52) 2—3

Kalenda János.

BANK-IRODA.

Pénzkölcsönök.

Azon kis- és nagybirtokosok,
háztulajdonosok, vagy egyéb fekvőségek
birtokosai, kik 4%-os kölcsönt törlesz-
tésre óhajtanak felvenni, forduljanak
LÖVINGER J. JÁNOS irodájához
(Nagyvárad, Kapuczinus-utca 68, Sté-
pán-ház.); ugyanaz értesíti a t. közön-
séget, hogy a kölcsönök **300 forinttól**
kezdve bármely összegig vehetők fel.
Minden a bank szakmába vágó tárgyak
nálam kaphatók.

(106) 6—0

Bor-eladás.

Gróf Stubenberg József

pinczészetéből saját termésű érmel-
léki borok palackokban, valamint
hordóban eladó. Bővebb tudósítást
és árjegyzéket ad a számtartói
hivatal Székelyhidon (Biharm.)

(137) 11—30

Tejeladás.

A nagyváradi I. sz. káptalani
uradalom micskei gazdaságából nap-
ponként literes és félliteres bedu-
gaszolt palackokban, kifogástalan
minőségű, egészséges tej fog Nagy-
váradra a vevők részére beszállit-
tatni.

Megrendelést elfogad az urada-
lom központi irodája Barátok-utca
854. sz. a. s ugyanott az eladás
feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

(2) 0—27

uradalmi igazgató.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy üzle-
tetemet **f. évi július hó havában** a jelenlegi

Kunz József és Társa Szent-László-téri üzlethelyiségébe

helyezem át.

Miután a költözködés az üveg és porcellán cikkekben nagy
nehézséggel jár, elhatároztam, hogy árukészletemet

mélyen leszállított árban árusítom ki.

Tisztelettel

DEUTSCH K. I.

(101) 2—6

Idel töltésű ásványvizek nagyraktárát ajánlja

JANKY ANTAL

hol minden bel- és külföldi friss töltésű ásvány-, gyógy- és savanyuvizek, nemkülönben mindennemű forrástermének a legjutányosabb áron kaphatók.

Biharmegye és Nagyvárad részére egyedül főraktárt tartok a vizekből, mely utóbbi a **schwalbacheri** gyógyvízzel méltán versenyezhet.

BORSZÉKI, orig. SELTERS, PARÁDI és KORONDI

„Sanitás”

sterilizált szikviz üzletben *jégbe hűtve* üvegenként 4 krajczárért kapható.

ASZTALI BORAIMAT

nemkülönben minden más fajta hűsítő italokat, mint citrom és málna

„GASEUST”

A NYÁR FOLYAMÁN

jégbe hűtve szolgálom

a t. cz. közönségnek.

Valamennyi szikvizek között a legjobb és legegészségesebbnek bizonyult a **„SANITAS”** Dr. Grosz Albert, kir. törvényszéki orvos.

Az összes szikvizek között az első helyet foglalja el úgy jószág, mint egészségügyi szempontból a **STERILIZÁLT SZIKVIZ.** Dr. Berkovits Miklós, városi h. főorvos.

(130) 2-10

☛ Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett! ☛

Végeladás! Felhívjuk a nagyérdemű vevőközönség figyelmét azon körülményre, miszerint a helybeli piacon, a **Deutsch K. I.**-féle házban levő üzletünkben rendezett

VÉGELADÁS

már csak június 15-ig tart.

Dús választékban vannak még raktárunkon: *vásznak, asztal- és fehérneműek, férfi- és női ruhaszövetek, függönyök, ágy- és asztalterítők, butorszövetek* stb., melyek

mélyen leszállított árak mellett adatnak el.

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA Kunz József és Társa cég
Szent-László-tér,
DEUTSCH K. I.-féle házban levő üzletben.

(139) 10-15

☛ Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett! ☛

Csak június hó 15-ig!

Háziasszonyok figyelmébe!

Több oldalról tett felszólamlások a *padlózat-mázakra*, arra indítottak, hogy igyekezzem az eddigi gyártmányokat túlszárnyalni. Nagy fáradozásaim után sikerült feltalálnom egy oly

SZOBAPADLO-LACKOT,

amely az összes bel- és külföldi gyártmányokat felülmulja és melyet három legkedveltebb színben hoztam forgalomba. És miután azt tiszta anyagból készítem, úgy fényre, mint tartósságra a legjobbnak ajánlhatom.

BOROSTYÁN SZOBA-LACKOT . . . 90 kr., 1 frt 40 kr. | SCHWEICZI PARQUET-FÉNYMÁZ 1 kilo . . . 1 frt 80 kr.
SPIRITUSZ SZOBA-LACKOT . . . 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr. | (GLAZUR) ZOMÁNCZ 1 kilo . . . 1 frt 10 kr.

Végül mindenféle **FESTÉK, KENCZÉK, BRONZ** és **ECSETEKET** legolcsóbb árban.

(138) 4-5

Kiváló tisztelettel

BERKES BERTALAN,
Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Eladási hirdetés.

Nagyvárad Lovas-utcán jó forgalmu helyen, a nemzeti hid sarkán fekvő több lakrészs üzleti helyiségből álló jövedelmes emeletes ház, valamint a nagyvárad hegyen mély árok dűlőben fekvő 1339 ööl gyümölcsös alj és egy hold 725 ööl szántóföldből álló volt szőlőbirtok, mely közelsége s jó útjánál fogva nyaralásra, tejjgazdaság vagy sertéshez is berendezhető, a közbejött körülmények miatt sürgősen — együttesen 7500 forintért, vagy külön is eladó lévén, értekezhetni lehet Nagyváradon, Szent-János-utca 317/14. szám alatti ügyvédi irodában alólirottal. — Közbenjárók nem díjaztatnak.

(145) 3-3

Erdélyi József,
ügyvéd.

A Japáni arczerème hetenként frissen készül!

A DÖRY-féle

Migrän-szer, Japáni arczerème, Japáni rizszappan, Japáni hajnövesztő

idegfejfájás ellen 1889. párizsi kiállításon kitüntetve, teljesen ártalmatlan sókból van összetéve, egyedüli szer, mely gyökeresen gyógyítja az idegfejfájást; ára 1 frt. Kapható mindenyőgytárban. Japáni arczerème: szeplő, májfolt, bőrvörösség, bőratkák, kiütések ellen bámulatos hatása, teljesen ártalmatlan, új szépitő szer. Nagyobb tégely ára 50 kr., kisebb 25 kr.

Japáni rizszappan tiszta rizsből készül, az arczbőr és kezek ráncosodása ellen; finomító hatása már egyszeri használat után észlelhető. Ára 50 kr., kis szappan-minta 10 kr.

Japáni hajnövesztő néhányzori használat után a haj, szakal, bajusz vagy szemöldök kihullását teljesen szünteti, öszülést megakadályoz, viszketegséget a test bármely részén azonnal elmulaszt; ára nagy tégely 60 kr., kis tégely 35 kr.

E kitűnő szerek Janky Antal, Kádár és Kiss, valamint Benkő Kálmán urak üzleteiben kaphatók. Postai megrendelések Döry Mihály gyógyszerészhez intézendők Nagyváradon, Szt-János-utca 327. szám alatt.

(149) 2-3

te hát nem avasodhatik meg!

BODÁNSZKY LIPÓT

kocsigára Nagyváradon, Apácza-utca (saját ház).

Uj kocsik nagy raktára.

(129) 4-10

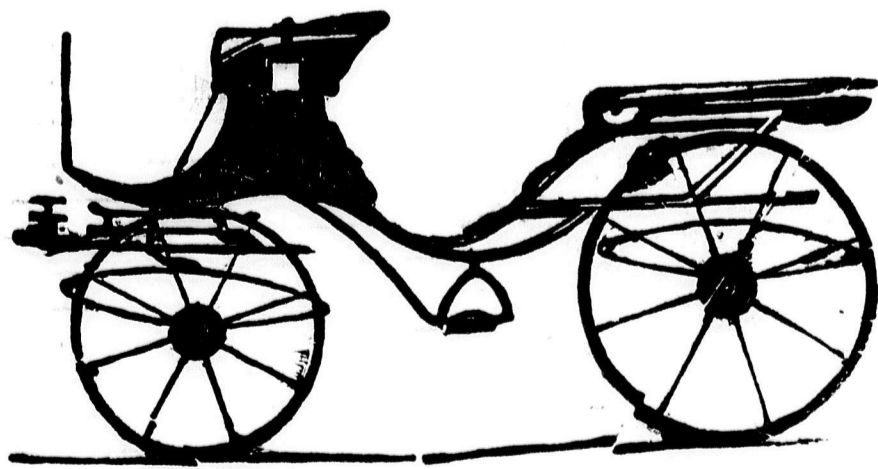
Vagyok bátor nagy raktáramat kész uj kocsikkal és pedig:

nyitott, fedeles, ruganyos és rugany nélküli,

tartós, erős szerkezetű, csinos formájú s szép kiállítású kocsijaimat a mélyen t. közönség b. figyelmébe ajánlani.

Kocsijavításokat és megrendeléseket **kerékgyártó, kovács, fényező és sattler** munkára nézve ezután is elvállalok s saját műhelyeimben gyorsan, jutányosan és pontosan foganatosítok.

Ugyanott jókarban levő, kevésbé használt kocsik jutányosan kaphatók.

Teljes tisztelettel **BODÁNSZKY LIPÓT,** kocsigyártó.

Legjutányosabban beszerezhetőek

KALENDA JÁNOS

műiparú raktárában
Nagyvárad, Sz. László-tér.

Uti válltáskák.

ESŐKÖPENYEK.

Férfikalapok.

NYAKKENDŐK.

Sétabotok.

Zsebkések.

Ollók.

Torna eszközök.

Utiládák, bőröndök
óriási választékban.

Utikosarak zárral

4 frt 50 krtól feljebb.

Gyermek kocsibölcsők

5 frt 50 krtól feljebb.

Gyermek Velocipedek

8 frttól feljebb.

Szikvizgépek

7 frt 50 krtól feljebb.

Disznóbőr nyergek

14 frttól feljebb, teljes nyeregfelszerelés 22 frtért.

Revolverek

3 frttól feljebb.

Flobert fegyverek

5 frt 75 krtól feljebb.

Tajtpipák és szipkák

China ezüst evőkészletek

Gyermekjátékok

Illatszerek és szappanok

legolcsóbb beszerzési forrása.

Ajándéktárgyak

Salon asztalkák

leszállított árban.

Varrógépraktár a fióküzletben,

Kossuth-utca, Mezey-házban.

(151) 2-10

Ugyanott varrógépkellékek kaphatók és villanyos szoba-csengő berendezések eszközöltetnek.

ALAPÍTOTT 1874. **LASZKY ÁRMIN** ALAPÍTOTT 1874. kereskedése,

könyvnyomda, könyv-, zenemű-, papír-, író- és rajzszerek kiadóhivatala

a „SZABADSÁG” politikai napilap kiadóhivatala

NAGYVÁRAD, KOSSUTH LAJOS-UTCA

tisztelettel értesíti az olvasó közönséget, miszerint a már 21 év óta fennálló könyvnyomda és papír nagyraktárával kapcsolatosan egy

MODERN ANTIQUARIUMOT

(KÖNYVKERESKEDÉST)

(153) 1-5 rendezett be, melyben a legújabb és legjelöltebb irodalmi termékek

mélyen leszállított áron kaphatók.

INGYEN és BÉRMENTVE minden irodalom-barátnak készséggel megküldi a raktáron levő különböző művek JEGYZÉKÉT.

Casinók, olvasó-körök, nép-, ifjúsági-, tanodai- és önképző-köri könyvtárak a lehető leggondosabb kiszolgálásban és különös kedvezményben részesülnek.